Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-һээ гарана | № 35 (17158) | 1986 оной февралиин 11, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

…ригдадаг шэнииcые тари… эршэдхэһэнэй …хим шанартай ороохо …дбэрилгээр КПСС-эй ЦК- СССР-эй Министрнүүдэй …ртоолнуудые бэелүүлхэ …И. Ленинэй нэрэмжэтэ …хын эрдэмэй Бүхэсоюз… …ин Сибириин отделениин …тухай» асуудалые КПСС… …на Комитет хаража үзэ…

…дөө хоолой программые … илангаяа ороохо та…рилгые тогтууритай һай…бэлүүлгэдэ үйлэдбэриин …хүсэтэй Сибириин хүдөө …ала үүргэ дүүргэдэг … баталагдан абтаһан тог…тэмдэглэгдэнэ. Үргэн ехэ … олонхи ажахынууд эр… болон түрүү дүй дүр…илалтануудые хэрэглэжэ, …һайн, үндэр баян ургаса …оһоной ажахын ашаг …лүүлдэг байна. Газар та…үрилгые эрдэм ухаан…лдэг гуримуудые, селек…онол аргануудые, хүрьһэ … ашаг үрэ ехэтэй арга … ажалай эмхидхэлэй ба …түрүү түхэл шэнжэнүү…бэридэ нэбтэрүүлһэнэй …бүгэдэ туйлагдадаг бай…И. Ленинэй нэрэмжэтэ …ын эрдэмэй Бүхэсоюзна …эрдэм-шэнжэлэлгын ин… туршалгын станцинууд … зохёоһон байна.

…мта газар тарялан эл… арга боломжонууд гүй…энээр хэрэглэгдэнэгүй. …ряанай, хүсэтэй шэлдэн …этэ шэниисын үрэһэ бэл…алтагүй удаанаар ургажа …дондо жэл ашаг үрэ …нологинуудһаа түсэбөөр …ан ашаг олзо абтаба… хизаарта, бусад зарим … болон областьнуудта …даһан шэниисын ургаса …лаар хараалагдаһан даа…үүргэдэбэгүй.

…нинэй нэрэмжэтэ Хүдөө …рдэмэй Бүхэсоюзна ака…бириин отделениин пре… эрдэм-шэнжэлэлгын эм…нуудай хүтэлбэрилэгшэ…й ЦК-гай апрелиин (1985 …эй, эрдэм-техникын дэб…лаар партиин Централь…тэ болоһон зүблөөнэй …эй зохилдуулан, хүдэлмэ…уримые, онол аргануу…гагүй удаанаар шэнэдхэн … байһанһаань уламжалан, …ряанай ажахыда иимэ …хёолдохо ушартай боло…гэжэ КПСС-эй ЦК тоо…эниие тарижа ургуулгые … ашаар хабар тариг…исын ороохо ехээр үй… тухай КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудые бэелүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүд абтаагүй байһаар. Бэелүүлэгдэжэ байһан шэнжэлгэнүүд эмхи гуримгүй байхаһаа гадна зарим шэглэлнүүдтэ ороохо тарянай ажахые эршэдхэхэ эрилтэнүүдһээ горитой ехэ гээгдэлдэ оронхой.

Алтайн Газар тарялангай ба селекциин эрдэм-шэнжэлэлгын институдта Красноярскын Хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдта, Кемеровын Хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдта, мүн бусад институдуудта хабарай шэниисэ тарижа ургуулгын ашаг үрэ ехэтэй технологинуудые зохёохо талаар комплексно шэнжэлгэнүүд хэгдэнэгүй, тэдэниие шэнжэлхэ таһагууд, лабораторинууд байгуулагдаагүй байһаар, нэгэ нэгээ дабтаха, жэжэ-бужын темэнүүдые шэнжэлхэ ушар үзэгдэнэ. Азодой нэмэлтэ тэжээлые гуримшуулан тааруулха, хорото шумуулнуудһаа, үбшэнһөө, бог үбһэнһөө ургамалнуудые хамгаалгын, ургасын гаралгые түргэдхэхэ зүйлнүүдые хэрэглэлгын, эдэ бүгэдые оруулхын тула эгээл һайн зүйлнүүдые байгуулгын, мүн хүдөө ажахын авиаци хэрэглэмжын асуудалнууд хангалтагүй муугаар шэнжэлэгдэнэ.

Үндэр баян ургаса үгэдэг, түргөөр эдеэшэдэг, хангалтагүй сагай уларилда, үбшэндэ, хорхой шумуулнуудта тэсэмгэй ороохото ургамалнуудай, илангаяа хабар таригдадаг шэниисын сортнуудые бии болгохын тула селекционно түбүүд ашаг үрэ багатайгаар хүдэлнэ. Ашаг үрэ ехэтэй технологинуудта тэдэнэй таарамжатай байлга мүртэйгөөр шэнжэлэгдэнэгүй, энээнһээ уламжалан, удаан саг соо эдеэшэдэг, түргөөр хэбтэшэдэг шэниисын сортнуудые горитой ехэ талмай дээрэ тарижа ургуулха ушартай болоно. Туршалга-үйлэдбэриин ажахынууд эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгөөр колхоз, совхозуудые хододоо хангагүй. Мэргэжэлтэдые, механизаторнуудые һургалгын шанарые дээшэлүүлгэдэ эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд һула муу нүлөө үзүүлнэ. Ороохо таря үйлэдбэрилгые, бүхы дээрэнь газар тарялан эршэдхэхэ зорилготойгоор ажахын тоосоое, хамтын подрядые нэбтэрүүлхэ хэрэгые эрдэмтэд эдэбхигүй һулаар ябуулна.

Али бүхы шэнжэлгэнүүдые нэбтэрүүлгын хүдэлмэри, үйлэдбэритэй холбоо барисаань бэхижүүлгэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын эрдэмэй Бүхэсоюзна академиин Сибириин отделениин ажал ябуулгын эгээл хангалтагүй газарынь болоно. Эрдэмэй-үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд удаанаар байгуулагдана.

Отделениин мэдэлдэ ородог олохон туршалга-үйлэдбэриин ажахынууд колхоз, совхозуудта ажахые ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилэлгын гэршэ жэшээ болоодүй байһаар. Тэдээндэ ашаг үрэ ехэтэй технологинуудые нэбтэрүүлхэ үедэ агротехникын эрилтэнүүдые хазагайруулха ябадал гаргагдаһан, ургамалнуудые хамгаалха хүдэлмэри үргэлжэ дээрэнь ябуулагдаагүй байгаа. Энээнһээ уламжалан ургасын горитой хубинь гээгдэлдэ ороно.

Эдэ бүхы алдуунууд, технологическа дутагдалнууд Сибириин олонхи колхоз, совхозуудта хабаатай байна. Бог үбһэ усадхахын тула шухала хэрэгтэй гербицидүүдээр хабар таригдадаг шэниисын талмайн оройдоол хахад хубинь элдүүрилэгдэнэ. Хабарай шэниисын горитой талмай үбшэндэ нэрбэгдэдэг, хоротон шумуулнуудһаа хохидодог байна. Иимэ зорилготойгоор таһалагдаһан фунгицидүүд хэрэглэгдэнгүй үлэшэһэн байгаа.

Эршэтэй технологи нэбтэрүүлхэ талаар үзэгдэдэг дутуу дунданууд байгша оной хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдтэ бэлэдхэлэй үедэшье гүйсэд дүүрэнээр хараада абтанагүй. Эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд хүдөө ажахын ургамалнуудые ургуулха талаар дурадхалнуудтаа тодохолго оруулаагүй, шэнжэлэлгын тематикануудые найруулан бүридүүлхэ хүдэлмэриеэ дүүргээгүй, технологическа һалбаринуудые эрдэмэй кадрнуудаар бэхижүүлээгүй байха юм. Туршалга-үйлэдбэриин ажахынуудта, колхозууд болон совхозуудта мэргэжэлтэд болон механизаторнуудые һургаха хүдэлмэри удаан ябуулагдана, техникэ заһабарилга, үрэһэ хүрэнгэ бэлдэлгэ, тарялан дээрэ органическа үтэгжүүлгэ гаргалга мүн лэ удаарна.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын эрдэмэй Бүхэсоюзна академиин Сибириин отделениин, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай партийна организацинууд тэдэнэй ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ, ороохо таря үйлэдбэрилгые ехэ болгохын тула нютагай арга боломжонуудые бүри ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар эрдэмэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хэрэгтэй эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаагүй. Эрдэм-техникын дэбжэлтые хүгжөөхэ гэһэн КПСС-эй ЦК-гай эрилтэнүүдһээ олон коммунистнууд зүб тобшололнуудые хээгүй, хүдэлмэридөө эдэбхи үүсхэлгүйгөөр хандадаг коллективүүд доторсо зохёохы хүдэлмэриин, даалгагдаһан хэрэгэй түлөө үндэр журамай ба харюусалгын оршон байдал байгуулха хэрэгтэ туһа хүргэдэггүй байха юм.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын эрдэмэй Бүхэсоюзна академиин президиум Сибириин отделениин ажал ябуулгада анхаралаа һуларуулаа, кадрнуудаар бэхижүүлхэ, материально-техническэ үндэһэ һуурииень хүгжөөхэ хэрэгтэнь хэрэгтэй туһаламжа үзүүлнэгүй, хэжэ байгаа шэнжэлгэнүүдыень ёһотоор тааруулан эрхилхэ хэмжээ абанагүй.

КПСС-эй Новосибирскэ обком, партиин бусад обкомууд болон крайкомууд тарян ажалые эршэ түгэсөөр эрхилхэ талаар абтаһан КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри гүйсэд ябуулнагүй, хиналта шалгалта эмхидхэнэгүй, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриин хэм хэмжээе дээшэлүүлгэдэ һулаар нүлөөлнэ.

Агропромышленна комплексын һалбаринуудта эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай апрелиин, октябриин (1985 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые заатагүй дүүргэхэ гэшэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын эрдэмэй Бүхэсоюзна академиин Сибириин отделениин, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай шухалын шухала зорилго болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор онсолон тэмдэглэгдээ.

Тус нютагуудта бии байгаа эрдэмэй болон үйлэдбэриин нөөсэ хүсэнүүдые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэлгэдэ, газар тарялангай ажалай шэнэ гуримуудые түргэнөөр ашаглалгада, хамтын подряд болон ажахын тоосоо үргэнөөр нэбтэрүүлгэдэ эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүсэ шадал ба мүнгэ зөөриие гулидхан зорюулха гэжэ дурадхагдаа. Ороохото ургамалнуудай түргэн эдеэшэдэг, үндэр ашаг шэмэтэй, таарамжагүй эрхэ байдалда һайнаар ургадаг сортнуудые, нэн түрүүн хабар таригдадаг шэниисын сорт, бии болгохо болзорынь хороохо, эрхим шанартай ороохо таря үйлэдбэрилгые тогтууритайгаар ехэ болгохо ябадал хангажа шадахаар элшэ хүсэ, нөөсэнүүдые гамнадаг эршэ түгэс технологиие бүри үсэд нэтэрүүгээр зохёон байгуулжа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ.

Эрдэмэй туйлалтануудые болон түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахын ургамалнуудые ургуулха эршэ түгэс технологи ашаглаха ба уридшалан хараалагдаһан ургаса абаха, кадрнуудые шанартайгаар бэлдэхэ ба мэргэжэлынь дээшэлүүлхэ талаар эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай, колхозууд, совхозууд болон агропромышленна комплексын бусад предприятинуудай хамтын хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха. Эрдэм болон үйлэдбэриин нэгэдэлэй ашаг үрэ ехэтэй түхэл маяг болохо эрдэмэй-үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдые байгуулга түргэдхэхэ.

Агропромышленна комплексын хүгжэлтын, эрдэмэй болон туршалга-үйлэдбэриин ажахынуудай материально-техническэ үндэһэ һуурие бэхижүүлхэ, тэдэниие лабораториин түхеэрэлгэнүүдээр, приборнуудаар, бага хэмжээнэй техникээр болон бусад нөөсэнүүдээр хангаха талаар бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй Госагропромдо, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын эрдэмэй Бүхэсоюзна академидэ, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын эрдэмэй Бүхэсоюзна академиин Сибириин отделенидэ даалгагдаа.

Газар тарялангай ажалай эрдэмэй талаар үндэһэ баримтатай гуримуудые ба эршэ түгэс технологинуудые ашаглаха, үндэр ургасатай сортнууд болон гибридүүдые, хүдөө ажахын машинануудай системүүдые байгуулха, химиин хэрэгсэлнүүдые ехэ ашаг үрэтэйгөөр, комплексно гуримаар хэрэглэхэ ябадалда һалбаринуудай ба нютагуудай отделенинүүдэй, Бүхэсоюзна эрдэм шэнжэлэлгын институдуудай эмхидхэхы, научно-методическа үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагдаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эршэ түгэсөөр хүгжөөлгые түргэдхэхэ, орон дотор ороохо тарянай бардам хүрэхэ өөһэдын нөөсэнүүдые байгуулгада эдэ нютагуудай хубитые дээшэлүүлхэ зорилгоор биологиин, генетикын, физиологиин, биохимиин, хүдөө ажахын ургамалнуудай селекциин, газарай үрэжэл дээшэлүүлгын ба газарай хүрьһэ нуралгаһаа хамгаалгын, оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалгын түрүүшын ээлжээнэй гол ба хамһабариин шэглэлнүүдээр СССР-эй Науканудай академиин Сибириин отделенитэй хамта хэгдэдэг шэнжэлгэнүүдэйнгээ ашаг үрыень дээшэлүүлхыень В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын эрдэмэй Бүхэсоюзна академиин Сибириин отделенидэ дурадхагдаа.

Научна коллективүүдэй ажал ябуулгада партийна нүлөө шангадхахыень, шэнжэлгэнүүдэй ашаг үрые, тэдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгые түргэдхэлгын түлөө эрдэмтэдэй журам ба харюусалга дээшэлүүлхыень союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нуудые, партиин хизаарай болон областной комитедүүдые, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай партийна организацинуудые КПСС-эй ЦК уялгалаа. Научна кадрнуудай мэргэжэлэй ургалта ба бэлэдхэл тушаа саг үргэлжын анхарал хандуулха. Эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриин һайн дүй дүршэлые шэнжэлэн согсолжо, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ. Эрдэмэй бүхы коллективүүдтэ бүтээмжэтэй, зохёохы ажалай оршон байдал байгуулгада, эрдэмтэдэй ажалай ба политическэ эдэбхиие үргэнөөр хүгжөөлгэдэ али болохоор туһа хүргэхэ.

Союзна республиканудай

Компартинуудай съезднүүд

ПАРТИИН ХАРААЛҺАН ЗОРИЛГОНУУДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ

КИЕВ. (ТАСС). Украинын Компартиин XXVII съезд КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй эрилтэнүүдһээ үндэһэтэй бүтэмжэтэй һайн, шүүмжэлгын ба өөрыгөө шүүмжэлгын оршон байдалда болоһон байна. Тэрэ февралиин 8-да хүдэлмэреэ дүүргээ. Республикын гурбан миллионһоо дээшэ хүнһөө бүридэдэг партийна организациин үмэнэһөө делегадууд КПСС-эй съездын урда тээхи документнүүд дотор хараалагдаһан ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха гэһэн хараа шугамые нэгэн һаналтайгаар һайшааха зуураа, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула бүхы юумэ хэхые шиидэнхэй байһанаа мэдүүлээ.

Экономико эршэдхэлгын, эмхидхэлэй-партийна ба үзэл-сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань шангадхалгын зорилгонуудта онсо анхарал хандуулагдаа.

Украинын Компартиин хүтэлбэрилхы органууд съезд дээрэ һунгагдаба.

Республикын Компартиин ЦК-гай пленум боложо, эмхидхэлэй асуудалые хаража үзэһэн байна. В. В. Щербицкий Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа.

АЛМА-АТА. (ТАСС). Казахстанай Компартиин XVI съезд эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха, алмалта арьбалалта хэхэ, зохёохы эдэбхи үүсхэлнүүдые хүгжөөхэ талаар ажалша коллективүүдые элсүүлһэн байна. Тус съезд февралиин 8-да хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Назарбаев «1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект тухай» элидхэл хээ.

Хэһэн ажалаа шүүмжэлхы ёһоор сэгнэжэ, съезд партиин хараалһан мүнөөнэй ба ерээдүйн зорилгонуудые бэелүүлгын үргэн ехэ программа зохёон абаһан байна. Гол шэглэлнүүдэй проекттэй зохилдуулан, ороной арадай ажахын ниитэ нэгэн комплексдо Казахстанай үүргэ улам бүри дээшэлнэ.

Съезд Казахстанай Компартиин хүтэлбэрилхы органуудые һунгаа.

Республикын Компартиин ЦК-гай пленум боложо, эмхидхэлэй асуудалые хаража үзэбэ. Д. А. Кунаев Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа.

ХҮНДЭТЭ ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

1985 ондо СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Москва КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаба. Февралиин 8-да болоһон суглаан дээрэ ниислэл хотодо энэ туг хэтын хадагаламжада барюулагдаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, эрдэм-техникын талаар Гүрэнэй Комитедэй Түрүүлэгшэ Г. И. Марчук хүндэтэ шагнал барюулба.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. Ельцин болон бусад үгэ хэлэхэдээ, москвагайхидай ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада, ВЦСПС-тэ, комсомолой ЦК-да гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр хүргэбэд.

Шэнэ түсэбтэ табан жэлэй эхиндэ ниислэлэй коллективүүдэй ажал хэрэгүүдые суглаанда хабаадагшад гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн, городой социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын арга нөөсэнүүд тухай хөөрэһэн байгаа.

Үйлэдбэриин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлхэ, журам болон эмхидхэлые бэхижүүлхэ, хүнүүдэй үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлхэ, али бүхы дутуу дундануудтай шууд сэхээр тэмсэхэ асуудалнуудта ажалша коллективүүдэй гол анхарал хандуулагдаа. (ТАСС).

НЭГЭ ДОРО ХОЁР УЛААН ТУГ

Главбурятстройн автобазын улаан булан соо хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан баяр ёһололой оршон байдалда болобо. Автобазын профкомой түрүүлэгшэ М. С. Сухарев суглаае нээгээ.

КПСС-эй обкомой секретарь Ф. В. Ходаковский үгэ хэлэжэ, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг автобазын түлөөлэгшэдтэ барюулба.

Удаань партиин Октябрьска райкомой секретарь Н. П. Быков үгэ хэлэбэ. Районой промышленна предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһанайнь түлөө мүн лэ дамжуулгын Улаан туг тэрэ барюулаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада автобазын коллектив амжалта түгэсөөр хүдэлжэ гараа. Ашаа зөөхэ үнгэрэгшэ 1985 оной даабариие болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 481 мянган тонно барилгын материалнуудые зөөһэн байха юм. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада ажалай бүтээсэ 32,7 процентээр, салин хүлһэн дунда зэргээр 17,4 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Үндэр шагналда хүртэһэн автобазын коллективэй зүгһөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг», Ажалай Алдар Солын III шатын орденто жолоошодой бригадир В. М. Шабанов, Селенгинскын гаражай жолоошодой бригадир, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто П. С. Козлов, Улаан-Үдын гаражай автоколонныын начальник А. Д. Рева, агрегатна цехэй заһабарилагшадай бригадир М. Р. Борисов, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, жолоошон А. Н. Шитиков, автобазын директор Ю. Б. Сермакшев гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, энэ тугые алдахагүйн тула саашадаа бүри һайнаар ажаллая гэжэ суглаарагшадые уряалаа.

КПСС-эй обкомой барилгын таһагые даагша В. Б. Лыкшитов, партиин Улаан-Үдын горкомой секретарь П. А. Чукреев, арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо С. А. Тимин, Главбурятстройн начальник С. М. Антонов болон бусад суглаанда хабаадалсаа.

Д. АМОГОЛОНОВ.

…сөөр хүгжэнги со…ествые улам нэри…жаруулха, дам саа…ммунизм байгуулха …э, һайн һайханшье …анай совет арадай …анхай гээшэ. Энээ…үлхэ тодорхой арга …тиин документнүү…нүүд соо заагдана. …нэ ехэ зорилго…үлхэ хэрэгтэ өөһэ…ото хубитые оруул…ахыдаа, мүн өөрөө …р юумэ хэжэ шада…д хүдэлөө һаамнай …гэжэ бодомжолжо …үн мүнөө үгы ааб

…Программын шэнэ … партиин Уставай, …циально-экономиче…ын гол шэглэлнүү…тнүүдэй хэблэлдэ …н түрүүшын үдэр… ажахын бригада, …а бүхэндэ эдэ до…үргэнөөр зүбшэг…жэ эхилээ һэн. Ур…р ехэ харюусалга…онуудай табигдажа …үн бүхэн һайн ойл… ажалаа хурдадхал…рилтэдэ тааруулан …ургашаа хурданаар …замда орохо тэм…эниие гүйсэд мэ…

…дэ, бүри ойрын …үдөө ажахыда про…эдбэрилгын жэлэй …ын хэмжээе 14—16 … дээшэлүүлхэ зо…дана. Иимэ ургалта …а боломжо манай …ии гү?

…хэлэхэ эрхэтэйбди. …дэхи, арбадахи, ар…хи түсэбтэ табан … ажахымнай хүдөө …ы продукци гүрэн…аха даабаринуудаа …гаар дүүргэжэ бай…бал, үнгэрэгшэ ар…и табан жэлэй ту…дуур 5480 центнер …0 центнер хартааб…центнер овощ, 6028 …н, 377 центнер мя…центнер ноохон гү…лдагдаа. Бүхы про…үйлэдбэрилгэ жэл бүхэн…рэлнэ. Жэшээнь, …табан жэлэйхитэй са…үнгэрһэн һүүлэй табан жэлдэ тарян 4 дахин ехэ абтаа. Хартаабха—132, овощ—84, мяхан—13, овощ—18 процентээр ехэ үйлэдбэрилэгдөө.

Манай колхозой ажалшад нёдондо КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, республикэ соогоо мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаад, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлээ, бүхы түсэбтэ даабаринуудаа дүүргээ гэжэ сэдьхэлээ ханан элидхэнэбди. 1985 ондо Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ үндэр дүнгүүдые туйлаһан түрүү коллективүүдэй дунда манай колхозые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар һаяхан шагнаһан ушар амжалтымнай үшөө дахин гэршэлэн харуулна.

Түбхын түрүүн тарян болон мал ажалдаа шэнэ онол аргануудые, түрүү технологи, һайн дүй дүршэлнүүдые нэбтэрүүлэн, ажалай эмхидхэлые гуримтай нарин болгожо, эрхим дүнгүүдые туйлагшадые зүбөөр урмашуулжа шадаһанай ашаар лэ иимэ ургалтанууд хангагдаа гэжэ хэлэхэ шухала. Мүн ажабайдалайнгаа һайн болоходо, бүхы хүдэлмэриингөө урагшатай ябахада хүнүүдшье урма баяртай, эдэбхи үүсхэлтэй, эрмэлзэлтэйгээр ажаллана ха юм.

Бүхы колхозоймнай, нютагаймнай зоной омогорходог ёһотойл түрүү хүнүүд манда олон. Һү һаалиин нэгэдэхи фермын (даагшань М. А. Хамуев) коллективтэ һү һааха, гүрэндэ тушааха һарын, кварталай, жэлэй түсэбые дүүргээгүй ушар гэжэ байдаггүй. Жэшээнь, нёдондо энэдхид жэлэйнгээ бүхы даабариие бүри августын 25-да, болзорһоонь 4 һараар урид дүүргэһэн юм. Бүхы тушааһан һүнэйнгөө 97 процентые нэгэдэхи сортоор оруулдаг. Энэ фермэдэ бэрхэ һаалишад А. Ф. Чистякова, З. И. Бадашкова, И. Г. Гуслякова, малшад В. К. Лаптев, В. К. Павлов гэгшэд коллективээ дахуулан ябадаг хүнүүд юм. Үнгэрһэн жэлдэ энэ фермын олонхи һаалишад үнеэн бүриһөө 2656—2943 килограмм хүрэтэр һү гаһан байна.

Бүхы 29 һаалишаднай тэдээндэл адляар хүдэлжэ, үнеэн бүриһөө адагынь 2500 килограмм һү һаагаа һаань, ажахыда хэды ехэ һүн нэмэжэ абтаха байгааб. Харин нёдондо ажахыда үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1957 килограмм һүн һаагдаа. Һү һаалиие дээшэлүүлхэ нөөсэмнай эгээл эндэһээ эхитэй ха юм.

Десятниковскэ һү һаалиин комплексдо гурбан һаалишад бүхыдэнь 3640 центнер һү абаа гэхэ гү, али юрын фермэнүүдэйхидэ сэходоо хүн бүхэниинь 3 дахин шахуу ехэ һү һаана. Гэбэшье эндэ үнеэн бүриһөө жэлдээ 1900—2000 килограммшье һү абадаг болоо һаамнай, сагаан эдеэ үйлэдбэрилгэ 20 гаран процентээр дээшэлхэ зэргэтэй.

Иимэнүүд арга боломжо һалбари бүхэндэ бии. Ажахын түрүү хартаабхашан Ф. М. Малютин жэл бүхэндэ даажа абаһан газарайнгаа гектар бүриһөө 100-һаа дээшэ центнер ургаса хуряана. Тэрэшэлэн Хандагатайн отделениин луговодууд, Бурнашевска отделениин огородшод баһал муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйладаг.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоздо зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 80,4 хурьган түлжүүлэгдэжэ, түсэбэй ёһоор хамтадань 3544 хурьгадай орондо 3664 хурьгад абтабашье, энээгээр һанаагаа амарха үндэһэн огто үгы. Түрүү хонишод Н. Я. Пыкинэй, Е. М. Соколовой бригаданууд лэ зуун эхэ хонин бүриһөө 92—94 хурьга түлжүүлээ. Хэрэглэгдээгүй арга боломжын эндэ тон ехэ байһаниинь элитээр харагдана бшуу.

Байгша ондо ажахыгаараа зуун эхэ хонин бүриһөө 85—90 хурьга заатагүй абажа томо болгохо, зуутан хонишодтой болохо гээшэ манай гол зорилго. Мүнөө дүршэлтэй хонишон Е. М. Соколов нүхэдөөрөө бүхы 650 эхэ хонидһоо даб дээрээ 450 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлнэ.

Үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта найдамтай ургалта туйлахын тула нэн түрүүн тарягалан, сабшалангай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, фермэ, бригада, бүхэндэ эдэбхи үүсхэлтэ, габшагай ажалай эрхэ байдал хангаха хэрэгтэй гэжэ мэдэнэбди.

Жэшээнь, ороохо тарянай, хартаабхын, овощой, тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса абахын тула бүхы фермэ, отарануудта сугларһан наг шэбхые гүйсэд хэрэглэн шанаржуулжа, жэлдээ 20 мянган тонно һайн шанартай органическа үтэгжүүлгэ газартаа оруулдаг болохо байнабди. Үрэжэл багатай тарянай газарта үтэгжүүлгэ ехээр оруулжа, донник тарьяад, ургасыень нэгэ дахин сабшажа абаһан бэеэрээ, хэнзэ ногооень хахалжа, хүрьһэндэ үрэжэл болгон оруулха арга хэрэглэхэбди. Тиимэ арга хэрэглэхээр 500—600 гектарта донник таригдаха юм. Мүн жэлдээ 300 гектарта ороохото ургамалые ашаг үрэтэй түрүү технологиин ёһоор ургуулхабди. Бүри энэ жэлһээ эхилжэ 1000 гектарта тэжээлэй ургамалнуудые тарихадаа баһал тиимэ технологи хэрэглэхээр хараалнабди.

Энээнтэй хамта донник, рапс, хүсы үбһэ ехэ газарта тарижа, һайн ургаса абаад, малай тэжээлые белок, протеин ехэтэй болгохо тухай бодомжолнобди. Үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тэжээлэй корнеплодой ехэхэн ашагтай байһаниие хараада абан, турнепс, куузикуе эгээл үрэжэлтэй һайн газартаа бүхы заабариин ёһоор харууһалжа ургуулха болонобди.

Эдэ үдэрнүүдтэ тарьяшад, механизаторнуднай ерэхэ хабарай тарилгада бүхы хэрэгтэй юумэеэ гол түлэб бэлдээд, техникээ заһабарилжа дүүргээд, ургаса дээшэлүүлхэ үбэлэй агротехническэ хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна.

Гэхэтэй хамта шэнээр эмхидхэгдэһэн районд омнай хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ сэхэ хабаатай, яаралтайгаар шиидхэгдэхэ болоһон асуудалнууд олон. Бүри хэдэн жэлэй саана эндэ холимол тэжээл бүйлүүлхэ ажахынууд хоорондын завод бариха, мүн мяханда тушаагдаха жэжэ малые тусгаар харууһалжа, түргэн түлжүүлхэ мэргэжэлтэй нэгэ отделени бии болгохо тухай асуудал табигдаһан юм. Теэд тэрэнь мүнөө хүрэтэр шиидхэгдээгүй байһаар. Бүхы шухала бодосуудые холиһон, зүбөөр бүйлүүлагдаһан холимол тэжээл лэ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ха юм. Харин ажахынуудай ороохоёо өөһэдөө миил үйрүүлээд малдаа үгэхэдэнь, бодото ашаг үрэ гаранагүй бшуу.

Жэжэ буруу, хашарагуудые тусхай ажахыда һайнаар түлжүүлээд, һүүлдэнь тэдэниие мал шахалгын «Никольский» совхоздо үгэжэ, шэгнүүр ехэтэй, бүри томо болгоод мяханда тушаадаг болоо һаа, ехэхэн ашагтай, ажахынуудташье һайн болоожо үгэхэ бэлэй. Тэрэнэй ашаар спиртын заводһоо гарадаг бурдууг гүйсэд хэрэглэгдэхэ һэн.

Съездын урда тээ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаһан манай колхозой ажалшад, малшад бүхы ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые, шанарыень улам һайжаруулан, совет арадай урда табигдаһан ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

Д. БОЛОНЕВ,
Тарбагатайн районой «Маяк» колхозой түрүүлэгшэ.

1986
ФЕВРАЛИИН
15
КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ коммунис субботник

АЖАЛАИ ҺАЙНДЭРТЭ БЭЛЭН ГҮТ?

Манай республикада партиин XXVII съездын хүндэлэлдэ коммунис субботник үнгэргэхэ штабай ээлжээтэ заседани үсэгэлдэр болоо үнгэрбэ. Заседани дээрэ республикын ажалша коллективүүдтэ «улаан суббототодо» бэлэдхэлэй ябажа байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Юрэнхыдөө промышленна предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, барилганууд, транспорт дээрэ, һуралсалай зургаануудта—хаа хаанагүй бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр, эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда ябуулагдажа байна гээд штабай гэшүүд тэмдэглээ.

Прибайкалиин районой ажалша коллективүүдтэ коммунис субботнигто бэлэдхэлэй ябажа байһан тухай арадай депутадуудай тус районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ф. И Савельев заседани дээрэ элидхээ. Районой ажалшад бултадаа өөһэдынгөө ажалай газарта үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхөөр бэлдэнэ. Авто-заһабарилгын заводто, «Прибайкалец» колхоздо болон бусад коллективүүдтэ ажалай һайндэртэ бэлдэжэ байһан тухай районно штабай заседани дээрэ элидхэгдээ һэн. Хамта дээрээ районой 14 мянга гаран хүн зон субботнигто хабаадаха. Промышленна предприятинууд, колхоз, совхозууд 92 мянган түхэриг үнэ сэнтэй продукци үйлэдбэрилхэ, 2,5 мянган кубометр модо отолжо зөөхэ, 233 кубометр түмэр-бетон зүйлнүүд шудхагдаха, 2 автомобиль, 5 двигатель, энэ үдэр заһабарилагдаха байна. Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараан энэ үдэр юрын үдэрнүүдэйхиһээ ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ.

Субботнигой үдэр районой һаалишад 150 центнер һү һаажа, гүрэндэ худалдахаар, 72 центнер мяха тушаахаар хараална. Колхоз, совхозуудай ажалшад, шефскэ туһаламжа үзүүлхэ бригаданууд энэ үдэр 2,5 мянган һургааг отолхо, малай тэжээлдэ шэлбүүһэ бэлдэхэ юм.

Хамта дээрээ энэ үдэрэй ажалай салин хүлһэн — 29 мянган түхэриг түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада оруулагдаха гэжэ нүхэр Ф. И. Савельев хөөрэбэ.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ҮГЭ БАТА

Партиин XXVII съездын нээгдэхэ үдэр болотор хэдэн үдэр үлэбэ. Түүхэтэ энэ съездын хүндэлэлдэ зорюулжа, бүхэсоюзна коммунис субботник үнгэргэхэ гэһэн үүсхэлые ороной түрүү предприятинуудай коллективүүд гаргаа. Дэмбэрэлтэ энэ үүсхэлые дэмжэһэн Загарайн барилгын материалнуудай управлениин хүдэлмэришэд «улаан субботын» үдэр габшагайгаар хүдэлхын тула бэлэдхэл үргэнөөр ябуулжа байна.

Коммунис субботник үнгэргэхэ штабые предприятиин директор Ю. В. Заварин хүтэлбэрилнэ. Ажалай һайндэрэй үдэр 65 хүдэлмэришэн гаража, ажалладаг газартаа үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ. Тэдэнэр 20 кубометр модо бэлдэхэ, 14 кубометр хюрөөдэмэл материалнуудые үйлэдбэрилхэ, 10 дүрбэлжэн метр сонхын рама бүтээхэ байна. Мүн 2,5 мянган түхэригэй товарна продукци, 600 түхэригэй нормативно-сэбэр продукци үйлэдбэрилэн гаргажа, арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада 260 түхэриг дамжуулха гэжэ шиидэбэ.

Г. ДОРЖИЕВ.

КПСС-эй XXVII съездые УГТУУЛАН

БАЯЛИГТАА ГАМТАЙГААР ХАНДАХА

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, республикын олонхи лесхозууд үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада нэгэ жэгдээр, найдамтайгаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа, абаhан социалис уялгануудаа болзорhоонь урид дүүргэhэн байха юм. Энэ түрүү предприятинуудай тоодо Бэшүүрэй, Дээдэ-Тайлсын, Хяагтын, Кикын, Баргажанай-Адагай, Түнхэнэй лесхозууд оролсоно. Ажалша эдэ коллективүүдэй хамта арга боломжонуудаа элсүүлэн, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлhэнэй ашаар республикын Ой модоной ажахын министерство модо hуулгаха, харууhалха, модо бэлэдхэжэ, ойhоо гаргаха, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргээ hэн. Мүн капитальна барилгада hомологдоhон мүнгэ зөөри ашаглаха, гол фонднуудые, гэр байра барижа, ашаглалгада оруулха түсэбүүдшье амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ. Тиигэжэ үнгэрэгшэ табан жэлэй даабаринуудые сүм дүүргэhэнэйнь түлөө Буряадай модошодые РСФСР-эй Ой модоной ажахын министерство Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа бэлэй.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ туйлаhан амжалтаяа шүүмжэлхы ёhоор сэгнэжэ, дайралдаhан дутуу дундануудые, алдуунуудые шэнжэлжэ үзөөд, байгша оной, бүхыдөө шэнэ табан жэлэй түсэбүүдые бэелүүлхэдээ, эдэ бүгэдые хараадаа абаха болонобди.

Байгал далай шадархи ой модые хамгаалха харюусалгатай зорилго Буряадай модошодой урда табигдана. Байгал далайн ба... тэрээндэ шудхэжэ ородог гол мүрэнүүдэй манай номин тунгалаг байхын тула эндэхи ой модые хамгаалха хэрэгтэй байhаниинь мэдээжэ. Тиимэhээ республикын партийна, совет органуудтай хамта бидэнэр энэ талаар бүхы юумэ хэхэ ёhотойбди. Мүнөө модо hуулгажа ургуулха хүдэлмэриин хэмжээн жэлhээ жэлдэ дээшэлнэ. Энэ хүдэлмэриие саашадань комплексноор ябуулха гэхэ гү, али модоной үрэhэ бэлдэхэ хүдэлмэриhөө эхилээд, модо отолхо хүрэтэр хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ болонобди. Мүн модоной шатаhан, отолhон газарта шэнээр модо hуулгаха гээшэ ехэ удха шанартай хэрэг юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада министерствын предприятинууд ой модоной ургалгые hэргээн hайжаруулха хүдэлмэри 95,9 мянган гектар газарта хэhэн, тэрэ тоодо 37,1 мянган гектарта залуу модо hөөгүүд hуулгагдаа, мүн 58,8 мянган гектар талмай дээрэ ой модоной ургаха ябадалда али болохо туhаламжын хүдэлмэри хэгдээ. Энэ талаар табан жэлэй түсэбүүдые бүхы предприятинууд сүм дүүргэжэ шадаа юм.

Бүхы хүдэлмэриеэ hайнаар эмхидхэhэн Бэшүүрэй, Хэжэнгын, Галуута-Нуурай, Хяагтын, Түнхэнэй, Баргажанай, Яруунын, Байгалай болон бусад лесхозууд жэлhээ жэлдэ үндэр дүнгүүдые туйлана. Эдэ предприятинууд жэл бүри 250—550 гектар газарта модо hөөгүүдые hуулгана, тэдэнь урагшатайгаар ургана. hүүлэй жэлнүүдэй туршада Хандагатайн, Хүйтэнэй, Ивалгын, Заудинскын лесхозууд ой модоной ургалгые hэргээн hайжаруулха хүдэлмэриие hайжаруулаа. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада залуу модо hөөгүүдэй ургалга үргэдхэгдэhэн байха юм. Гэбэшье зарим лесхозуудта залуу мододые hуулгаха хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Жэшээлэн нэрлэбэл, Буйска лесхозой коллектив ажалаа hайнаар эмхидхэжэ шадангүй, хабарай үедэ модо hуулгаха түсэбөө дүүргэнгүй, намартаа hуулгаха баатай болоо. Теэд манай эндэхи байгаалиин эрхэ байдалда хабартаа модо hуулгахада, эгээл таатай бшуу. Тиимэhээ тэдэнэй hуулгаhан модон бултадаа hайнаар урганагүй. Харин тэдэнэй хүршэ Бэшүүрэй лесхозой hуулгаhан модод урагшатайгаар ургана гэжэ тэмдэглэлтэй. Дээдэ-Баргажанай лесхозой газарта hуулгагдаhан модон муугаар ургана.

Тэдэнэр hуулгаха модоёо бэшэ лесхозуудhаа асарhаар байтарнь, үнэтэй саг ябашана ха юм. Болзорhоо оройтон hуулгахадань, тэдэнь hайнаар урганагүй гээшэ. Агротехническэ болзор соонь, hайн шанартайгаар модо hуулгахын тула энэ бүхы хүдэлмэри оньhожоруулха хэрэгтэй. Оньhон аргын булюу талыень hайн ойлгожо, үйлэдбэридөө нэбтэрүүлhэн Улаан-Үдын, Хяагтын, Хүйтэнэй, Заудинскын лесхозууд, Сэлэнгын ой модоной-мелиоративна станци эрхим дүнгүүдые туйлана. Кабанскын, Хориин, Загарайн, Хэжэнгын лесхозууд оньhон аргаар модо hуулгажа эхилэнхэй.

Гэхэ зуура оньhон аргаар модо hуулгаха дурагүй хүтэлбэрилэгшэд үшөөл дайралдаhаар. Баргажанай, Хүрбын, Гусиноозерскын болон зарим бусад лесхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалай түрүү онол аргануудые, дүй дүршэл үйлэдбэридөө нэбтэрүүлнэгүй. Эдэ предприятинуудта модо hөөгүүд гараар hуулгагдана. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ хаа хаанагүй оньhон түхеэрэлгэнүүдые нэбтэрүүлхэ зорилго табигдана. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын станциинхид хэдэн жэлэй туршада түрүү аргаар модо hуулгахадань, хүршэ Гусиноозерскын лесхоз энэ хүдэлмэриие гараараа хэнэ бшуу.

Манай эндэхи байгаалиин эрхэ байдалда hайнаар ургаха модоной үрэhэ теплицэдэ тарижа ургуулха хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Энэ талаар түсэб жэлhээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй. Лесхоз бүхэн 1—1,5 миллион залуу модо hөөгүүдые ургуулха аргатай аад, зарим хүтэлбэрилэгшэдэй энэ хүдэлмэридэ харюусалгагүйгөөр хандаhанhаа боложо, түсэбөө бэелүүлжэ шаданагүй. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд ондоо газарта ургуулhан модо асаржа hуулгадаг байха юм. Теэд заримдаа эдэ мододынь нютагай эрхэ байдалда тааранагүй бшуу. Загарайн, Дээдэ-Тайлсын, Гусиноозерскын, Дээдэ-Баргажанай лесхозуудта теплицэдэ модоной үрэhэ тарижа ургуулха түсэбөө hүүлэй хэдэн жэлэй туршада дүүргэбэгүй. Тус ажахы хабартаа республикын бусад лесхозуудhаа залуу модо асаржа hуулгадаг байха юм.

Республикын зарим лесхозуудай теплицэ, питомнигуудта органическа үтэгжүүлгэ багаар оруулагдана. Паарлагдаhан газар муугаар харууhалагдана. Теплицэ, питомнигуудта модо ургуулха технологи хазагайруулагдана. Республикадамнай модо ургуулдаг hайн питомнигууд бии. Энэмнай Хэжэнгын, Прибайкалиин, Хүрбын, Түнхэнэй, Кикын лесхозууд мүн болоно. Эдэ ажахынуудта 1 гектар газарта таригдаhан үрэhэнhөө түсэбөөр хараалагдаhанhаа олон модон ургана. Гэбэшье эдэ питомнигуудта ургуулагдаhан модоной ассортимент тон үсөөн байна.

Мүнөө республикадамнай газарай хүрьhые hалхинhаа, уhанhаа нураха ябадалhаа хамгаалхын тула 15 мянган гектар газарта зурууд модод hуулгагданхай. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада министерствымнай предприятинууд байгаалиин эдэ хойшолонгуудhаа газарые хамгаалха зорилготойгоор 5019 гектарта модо hуулгаа. Табан жэлэй туршада 1680 гектарта зурууд модон, 2679 гектар элhэлиг газарта модон hуулгагдажа, республикын колхоз, совхозуудта тушаагдаа юм. Гэбэшье элhэлиг газарта таригдаhан модоной ургаса жэлhээ жэлдэ доошолно. 5019 гектарта hуулгагдаhан модоной 45 процентнь ургаагүй. 790 гектарта hуулгагдаhан модо адууhа мал гэшхэжэ hалгаагаа. Байгаалиин хүшэр хүндэ эрхэ байдалhаа боложо, 1450 гектарта модон ургаагүй юм. Тиимэhээ hуулгагдаhан модые хосороохогүйн тула хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэноор ябуулха хэрэгтэй. Хальмагай АССР-эй Ой модоной ажахын министерство джузгун гэжэ модоной үрэhэ бидэнэй гүйлтаар эльгээгээ. Республикымнай лесхозууд, нуралгаhаа газарые хамгаалхын тула энэ модо тарижа, туршалга хэхэ юм.

Министерствымнай предприятинууд жэлдээ 17 тонно модоной үрэhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй. Үрэhэ бэлэдхэхэ үнгэрэгшэ табан жэлэй түсэбые 40 предприятиин оройдоол 17-ниинь дүүргэжэ шадаа. Энэ талаар 1985 оной, мүн табан жэлэйнгээ түсэбые Зэдын, Захааминай, Хурамхаанай, Ахын, Түнхэнэй, Хяагтын, Баргажанай, Хүйтэнэй, бусад лесхозууд сүм бэелүүлээ. Модоной үрэhэнэй саг үргэлжын бааза байгуулха хэрэгтэ лесхозууд анхарал хандуулнагүй. Кикын, Хүрбын, Буйскын, Байгалай лесхозой хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр 1985 ондо үрэhэнэй участогые аттестацилха түсэб дүүргэгдэнгүй улэшөө. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарие дүүргэhэн Хэжэнгын, Яруунын, лесхозууд гансал үрэhэ бэлдэхэ даабарие бэелүүлжэ шадаагүй. Хойто-Байгалай, Уоянай, Муяын, Ангоягай, Баргажанай, Ахын, Захааминай, Бэшүүрэй болон бусад лесхозууд модо hуулгаха табан жэлэй түсэбые hайн шанартайгаар дүүргэhэн байха юм. Эдэ дүнгүүд бэшэшье лесхозуудай коллективүүд модо hуулгаха түсэбые сүм дүүргэхэ байhыень элирүүлээ. Хүдэлмэридөө харюусалгагүйгөөр хандадаг хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд коллективэйнгээ хүсэ шадал элсүүлэнгүй, техникэ зүбөөр хэрэглэнэгүй бшуу. Модо амжалтатайгаар ургуулха хэрэгтэ шэнэ техникын, түрүү технологиин үүргэ бүри дээшэлнэ.

Республикын ой тайгын баялигууд hүүлэй жэлнүүдтэ бага болоо гэжэ хүн зон ойлгохо ёhотой. Тиимэhээ иимэ эрхэ байдалда республикын модошод ой модоной нөөсэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ талаар шанга эрилтэ табиха, саг үргэлжэ шалгажа байха ёhотой. Юуб гэхэдэ, леспромхозууд модо отолхо дүрим хазагайруулна, модо отолhон газараа сэбэрлэнгүй лесхозуудта тушаана, залуу модо hөөгүүдые гэмтээнэ ха юм. 1985 оной май hарада хэhэн шалгалтын ёhоор, республикын модо бэлэдхэгшэд 1000 гаран гектар газарые сэбэрлэнгүй тушааhан, 467 гектарта залуу модо hөөгүүдые отолhон байха юм. Модо отолхо дүрим хазагайруулhан предприятинууд 397,2 мянган түхэригэй яла түлэхэ баатай болоо. Теэд модо hуулгажа ургуулхын тула 15—20 жэл хэрэгтэй болоно ха юм. Республикын Ой модоной ажахын министерствын коллегидэ эдэ дутуу дунданууд шүүмжэлэгдэжэ, тэдэниие дары усадхаха тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа.

Ой тайгада амарха дуратайшуул болон бусад хүн зон, хамтынгаа баялиг — ой модоной нөөсэнүүдые гамтай наринаар хэрэглэе, хамгаалая!

Н. ШЕЛКОВНИКОВ,
Буряадай АССР-эй Ой модоной ажахын министр.

ЧУВАШАЙ АССР. Чебоксара хотодо бүтээн гаргагдаhан Т-500 түхэлэй промышленна тракторнууд ороной ашагта малтамал олзоборилдог предприятинуудта шалгалта гаража байнхай. 465 мориной хүсэтэй газар малтадаг эдэ машинанууд ойрын жэлнүүдтэ олоор гаргагдадаг болохо хараатай юм. Мүнөө үедэ иимэ түхэлэй хүсэтэ тракторнууд ехэ хэрэгтэй болонхой.

Манай ороной олохон хото городуудта Чебоксара хотодо бүтээн гаргагдаhан тракторнуудай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые шалгаха, хинаха түсхай пунктнууд, туhаламжа хүргэхэ мэргэжэлтэдэй бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Эдэ машинануудай аша үрэтэйгөөр хүдэлдэг болохо хэрэгтэ энэ хэшээл оролдолго зорюулагданхай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т-500 түхэлэй трактор элдэб түхеэрэлгэнүүдтэйгээр харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Марксистско-ленинскэ hура

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛЫНЬ ДЭЭШЭЛҮҮ

Хориин райсельхозтехникын партийна организациин дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үндэhэ hууриин политическэ hургуулиин хэшээлнүүд мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр үндэр хэмжээндэ үнгэрэгдэдэг.

Тус hургуулиин хэшээлнүүдтэ хамта дээрээ 22 хүн hурадаг юм. Тэдэнэр мэргэжэлэй, тусхай бэлэдхэлэй талаар хоорондоо илгардаг байна.

Пропагандистаар эндэ Хориин хоёрдохи дунда hургуулиин түүхын болон обществоведениин багша Антонида Бадмажаповна Цыбикжапова хүдэлнэ.

— Минии hанахада, шагнагшадни хэшээлнүүдтэ яhала hайнаар ябана,— гэжэ Антонида Бадмажаповна бидэнтэй уулзахадаа, хэлэбэ. — Тэдэнэй дунда автомашинануудай жолоошод олон юм. Тиимэhээ тэдэнэр үе-үе болоод лэ, холын харгыда ябажа байдаг. Гэбэшье политическэ hургуулиингаа хэшээлнүүдтэ хабаадалсахаяа хараалагдаhан, хэлсэгдэhэн болзортоо бусажа ерэhэн лэ байгша. Энэнь эдэ нүхэдэй тон hайн талань болоно,—гээд тобшолбо.

Антонида Бадмажаповна хэшээлнүүдээ лекци, хөөрэлдөөнүүдэй шэнжэтэйгээр үнгэргэдэг юм. Шагнагшадынь пропагандистын үгэhэн даабаринуудые дүүргэн, тусхай асуудалнуудаар мэдээсэлнүүдые, элидхэл, рефератуудые бэлдэдэг заншалтай болонхой.

Пропагандист Цыбикжапоагай хүдэлдэг политическэ hургуулиин ээлжээтэ хэшээл дээрэ хүнэй зохёон байгуулхы үүргэ тухай ехэ hонирхолтой хөөрэлдөөн болоhон байгаа.

Тэрэ хөөрэлдөөе инженер Жамбал-Даша Цыденович Ванчиков түрүүлэн эхилжэ, мүнөө үедэ хүнэй зохёон байгуулхы үүргын ямар ехэ удха шанартай болоод байhан тушаа hонирхолтойгоор, олоной анхарал татамаар хөөрэжэ үгөө hэн.

Эхилhэн хөөрэлдөөе дэмжэн, үгэ хэлэхэдээ, жолоошон-слесарь М. С. Дульский «Манай коллектив үнгэрhэн табан жэлэй хугасаа соо муу бэшээр хүдэлөө. Урдань табигдаhан зорилгонуудые бултыень шахуу дүүргэжэ гараа. Гадна ехэ хубилалтанууд болоо. Энэ хэрэгтэ коллективэй гэшүүн бүхэн өөрын онсо хубита оруулhан байха»,— гээд тэмдэглэбэ.

Энэнь яhала зүбтэй. Эрдэм, техникын эди шэдиие ажал хүдэлмэридөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр нэбтэрүүлhэн, түрүү дүй дүршэлые шадабаритайгаар хэрэглэhэн хүнүүд лэ урдаа табиhан зорилгонуудаа дүүргэн, дайралдаhан бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабажа гарахые оролдочо, эрмэлзээнэ гээшэ.

Мүн тиихэдэ политическэ hургуулиин эдэбхитэй шагнагшадай нэгэн А. К. Белобородов хэшээл дээрэ өөрынгөө хүдэлмэриhөө hабагша татан, тон hонирхолтой хөөрэлдөө үүсхэhэн байха юм.

Нүхэр Белобородов уран гартай, hүбэлгэн бэрхэ ажалшан юм. Тэрэ вулканизаторщигааршье, аккумуляторщигааршье хүдэлдэг, ямаршье даабари нарин нягтаар дүүргэдэг байна.

Ашаанай автомашинануудай, жолоошодой хүдэлмэриин амжалта энэл нүхэрэй «алтан» гарhаа дулдыдадаг ааб даа.

Хүн бүхэнэй зохёон байгуулхы үүргые, арга боломжонуудые, бэлиг шадабариие зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ манай гол зорилгомнай болоно, — гээд, нэгэдэлэй ахамад инженер Б. Ц. Цыренов хэшээл дээрэ табигдаhан асуудалаар hанамжаяа элирхэйлжэ:—Манайда хамта дээрээ 215 хүн элдэб хүдэлмэри хэнэ. Тэдэнэй дундаhаа олон жэлэй туршада үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, эрхим шанартай продукциин түлөө тэмсэгшэд олон байха юм. Аяар 96 хүн коммунис ажалай ударник гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй,— гээд мэдүүлбэ.

Нэгэдэлэй түрүүшүүлэй тоодо Ефим Мельшин, Алексей Куштуков гэгшэд ороно. Эдэнэр даажа абаhан техникэдээ нарин нягтаар, ёhотойл эзэн янзаар хандадаг, ажалай жаяг журам бэхижүүлхэ талаар өөрын хубитые оруулдаг гээшэ.

Коммунис ажалай ударник Е. Мельшин аяар 16-дахи жэлээ «Урал-377» түхэлэй ашаанай автомашина таhалгаряагүйгөөр жолоодожо ябана. Жолоошоной нарин нягта байhанай ашаар даажа абаhан оньhон техникэнь хоёрдохи болзороо hаадгүй ябана ха юм.

Үнгэрhэн эдэ жэлнүүдэй туршада Мельшинэй машинада заhабарилга хэгдээгүй, шахуу, тиимэhээ тэрэ түрэл предприятияа гаргашада оруулаагүй байна бшуу. Энэнь ямар hайн гээшэб? Булта жолоошодой машинануудаа иимээр абажа ябадаг hаань, ямар аша туhатай байха hэм!

Тиихэдэ КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Алексей Куштуков урдань жолоошоноор ажалладаг байhанаа, мүнөө hайн дураараа автомашинануудай электро-түхеэрэлгэнүүдэй талаар слесарь боложо, эрхимээр хүдэлжэ байнхай. Тэрэнэй хүдэлмэриин газар харахада, элдэб эсын приборнууд, оньhон түхеэрэлгэнүүд хажуудань гуримтайгаар табятай байдаг.

Совет орон дотор

АРХИДАЛГАГҮЙ ЁhО ГУРИМААР

ГЕОРГИУ-ДЕЖ (Воронежско область). Эндэхи «Лискинский» совхозой түб бууса — «Краснознаменский» hуурин тосхон архидалгагүй ёhо гуримтай нютаг гэжэ соносхогдонхой. Эндэхи магазинууд болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта архиин зүйлнүүдые худалдалга хоригдонхой. Совхозой хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ иимэ шиидхэбэри абтаа юм.

Архидахагүй ябадалые ажабайдалай ёhо гурим болгохобди гэжэ шиидхэхэдэ бэлэн aаб даа. Харин энэ гуримые сахиха гээшэ hураггүй хүшэр. Бүрил hаяхан болотор шалтагтайшье, үгышье байгаад, ямар нэгэн юумые «угаадаг» заншалтай байгаа ха юмбиоди.

Ниитэдэ ашатай туhатай, зохёохы, баяр түгэлдэр ажал гээшэ архи уужа, сагаа үнгэргэхэ замда горитой hаалта болоно. Хүнүүдэй сүлөөтэй сагаа удха түгэлдэрөөр үнгэргэдэг байhаниинь бahал шухала. Совхозой Соёлой ордонгой хүдэлмэри хараа байса hайжараа. Уран hайханай бүлгэмэй долоон кружок хүдэлнэ. Угай хүдэлмэришэдые, үйлэдбэриин шэнэ юумэ үүсхэгшэдые ёhолон хүндэлэлгын үдэшэнүүд hонирхолтойгоор үнгэргэгдэнэ.

Подвалай хооhон байрада зал түхеэржэ, дискотекэ нээгээ. Арадай уран бэлигтэнэй цеховэ харалганууд заншалта болоо. Мүнөө үедэ совхозой hайн дуранай артистнууд хабарай hаиндэрнүүдтэ концертын программа бэлдэжэ эхилэнхэй.

Совхоздо стадион баригданхай. Футболой секцидэ элдэб наhанай зуугаад шахуу спортсмен ябадаг. Түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ футболой 5 команда хабаададаг. Тиихэдэ ажахын суглуулагдамал «Хоолос» команда областиин мүрысөөндэ хабаадалсаа юм. hаяшаг нээгдэhэн ритмическэ гимнастикын секци ехээр hаишаагдадаг болонхой.

Габшагай ажал, удха түгэлдэр амаралта, архидахагүй ябадал хүдэлмэришэдэй hуурин тосхоной ажабайдалай ёhо гурим боложо байнхай.

ТЕЛЕЦЕНТР УРИНА

БАЛХАШ (Джезказганска область). Казахстанай Балхаш хотын хоёрдохи дунда hургуулида байгуулагдаhан телевизионно-техническэ түб эндэхи багшанарай найдамтай туhалагшань болонхой. Шефүүдынь — үнгэтэ металлнуудые болбосоруулгын заводой мэргэжэлтэд тэрэниие түхеэрхэдэнь туhалаа hэн.

Тус комплексдо кино буулгаха телеаппаратура, видеомагнитофон, бусад техническэ хэрэгсэлнүүд бии. Эгээл hонирхолтой хэшээлнүүдые буулгаhан hуралсалай фильмүүд олоороо суглуулагданхай. Радиоузел hайнаар хүдэлдэг.

Телевидениин студиин журналистнуудай болон арадай гэгээрэлэй таhагай хүдэлмэрилэгшэдэй туhаламжаар ехэхэн фильмотекэ байгуулагданхай. Арадай гэгээрэлэй реформые бэелүүлхэ талаар хотын ба областиин hургуулинуудай дүй дүршэл тухай эндэ суглуулагдаhан лентэнүүд хөөрэнэ. Энэнь хүршэ hургуулинуудта бии болоhон бүхы hайн юумые өөhэдтөө хэрэглэхэ арга олгоно.

СИБИРИИН НЕФТЬШЭД

ТАШКЕНТ. Сибириин нефтьшэд болон газ олзоборилгошодто зорюулан, эндэхи гэр барилгын нэгэдэхи комбинат үргэлжэ ханатай гэрнүүдые бүтээжэ эхилээ. Тюменскэ областиин хойто хубида оршодог Нягань станцида предприятиин продукци эльгээгдэжэ эхилээ. Бүри мүнөө жэлдэ тус тустаа 100 байратай табан дабхар долоон корпус хабсаргагдаха байна.

Тусгаар Тюменскэ областьда зорюулжа, «Ташгипрогор» институдай архитекторнууд эдэ гэрнүүдые зохёон хараалhан юм.

(ТАСС).

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—ХАРЮУСАЛГА

ШАНГА ШАЛГА

— Энэ жэлэй малай үбэлжэлгын эхинhээ хойшо hаагдадаг үнеэдтэ тэжээл багаар үгтэнэ. Илангаяа талха таряанай зүйл ехэл хомордонхой. Мүнөө үнеэдтэ гансал hаагдаhан литр hүнэй түлөө 500 грамм талхан үгтэнэ. Үбhэнэй шанарыньшье нилээд муу. Нёдондо үбэлжэлгын үедэ бардаашье эдюулэгшэ hэмди. Мүнөө жэлдэ тиимэ элбэг юумэн үгы, тэжээлээр дуталдажал байнабди, — гэжэ түрүү hаалишан А. Б. Гомбоев мэдүүлбэ.

— Би Сашын хэлэhыень батадхаха байнаб. Үнэхөөрөөшье, байра байдалнай ехэл муу. Үдэртэ hаагдажа байhан үнеэдэй толгой бүридэнь 20 килограмм силос, арбаад килограмм хүрэшэhэн куузику үгэлсэнэбди. Энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ малдаа хэды шэнээн тэжээл эдюулхэеэ ханшье мэдэнэгүй. Анхандаа тэжээлэй рацион байдаг юм hэн. Тэрэньшье мүнөө үгы. Тэжээл бүйлуулдаг цехтэй hаа, ямаршье зохид байгааб. Өөhэдөө 200 литрэй боошхонууд соо 500 грамм талханайнгаа зүйлые хэршэhэн арбаад килограмм бүдүүн тэжээлтэй холижо, бүйлуулаа болонобди. Теэд шанахашье юумэмнай ээлтэй даа. Бардаатай байхадаа боошхонууд соогоо дүүрэн шанагша hэмди,— гэжэ залуу малшан Ю. Панхушкин хөөрэлдөөндэ оролсоно.

Иимэ хөөрэлдөөн Ивалгын СПХ-гай Хубисхалай hүнэй фермэ дээрэ hаяхан болоо hэн. Энэ фермын байдалыень харахада, нилээд бэрхэтэйшэг. Байрань унаха болонхой. Досоохи таланьшье зүдэрүү байдалтай. Заhабарилагдахаар болоhон юумэн эндэ нилээд олон харагдана. Теэд энэ фермын байрань үнихэнэй заhабарилагдаашьегүй хэбэртэй. Шаланьумхиржэ мууданхай. hаалишад гараараа тэжээлээ хобоо хобтонуудта хубаарилна. Эндэ ямаршье оньhон техникын зүйл гэжэ огтолон үгы. Иимэ байдалтай тус фермын бишыхан коллективэй жэлэй ямаршье сагта hү hаамаа дээшэлүүлхын хойноhоо хододоо оролдожо ябадагыень онсолон тэмдэглэхээр. Энэ хэлэгшэеэ тоо, баримтануудаар батадхахада, иимэрхүү байна. Тэдэнэр үнгэрhэн жэлэй туршада бүхыдөө 2709 центнер hү абаа гэхэ гү, али үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2916 килограмм hү hаагаа. Энэнь нёдондонойхидо орходоо хэды доошоошье hаа, нилээд муу эрхэ байдалда хүдэлhэн хүнүүдэй иимэ амжалта туйлаhаарнь омогорхомоор байна.

Хубисхалайхид үнгэрhэн hарада ямараар хүдэлжэ гэраа6 гэхэдэ, түрүүшын декада соо дүн хамта 46 центнер hү hааха hэа, харин тэрэнээ 54,29 центнертэ, хоёрдохи декадада 46 центнерэй орондо 51,08, гурбадахида 46 центнер hү абаха байбал, 53 центнертэ хүрэhэн алдартай. Иигэжэ эдэнэр үдэр бүри hү hаамаа дээшэлүүлхые оролдоно. Хэрбээ эндэхи hаалишадай ноябриин тэнгээр үдэртэ бүхыдөө 502—503 килограмм hү абадаг байгаа hаань, харин мүнөө тэдэнэр тэрэнээ 540 килограммда хүргөө. Фермын түрүү hаалишан Александр Гомбоев үдэртэ дүн хамта 47,5 килограмм hү hааха даабарияа 66,5 килограммда хүргэнэ. Д. Будаева, Л. Бадмацыренова гэгшэд мүнөө үдэрэйнгөө түсэбые үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Үнгэрhэн hарын дүнгөөр ехэ hү hааhанайнгаа түлөө А. Гомбоев нэгэдэхи, Л. Бадмацыренова хоёрдохи, Д. Будаева гурбадахи hууринуудые эзэлээ.

— Үнгэрhэн зунай үедэ эндэмнай малай шэнэ байра барижа эхилээд, барилгын материалай дуталдаhан дээрэhээнь тэрэнээ дүүргэжэ шадабагүй. Мүн лэ тэрээнhээ холо бэшэхэнэ хоёр айлай байха гэр баригдажа захалhан аад, бahал дүүргэгдэнгүй орхигдоо. Эдэ гэр, байрын хойто жэлэй зун баригдажа, ашаглалгада тушаагдахада тэндэ 100 үнеэн байлгагдаха юм. Одоол байра соомнай мүнөө үеын эрилтэдэ таарама эрхэ байдал байгуулагдаха юм бэшэ аал? Оньhон техникын хүсөөр үнеэдээ hааха, уhалха, байра соохиинь сэбэрлэхэ, тэжээлээ хубаарилан үгэхэ, юрэдөөл, мүнөө наhанахада, ажалнай нилээд хүнгэдхэгдэхэ байна,— гэжэ hаалишан Балентина Надмитова хэлэнэ.

Тэрэ 1969 онhоо хойшо эндэ малшанаар ажаллажа, яhала дүй дүршэлтэй болонхой. Теэд нүхэр Надмитова байгша ондо үнеэн бүриhөө 2520 килограмм hү hаажа, абаhан социалис уялгаяа дүүргэхэгүйнь. Мүнөө hаалишан даалгагдаhан 16 үнеэнэйнгээ арбыень hаажа, үдэртэ оройдоол 68 килограмм hү абана.

Эндэ долоон hаалишанай хэды эбтэй эетэйгээр хүдэлдэгшье hаань, харин туйлаhан үрэ дүнгүүдынь хэдэн ондоо байна. Байгша оной дүнгөөр А. Гомбоевой, Ю. Панхушкинай, Л. Бадмацыреновагай «гурбан мянгатанай» зэргэдэ гарахадань, бэшэ нүхэдынь үнеэн бүриhөө дунда зэргээр хоёр мянга гаран килограмм hү абаа. Жэлэй дүнгөөр Александр Бабасанович Гомбоев үнеэн бүриhөө 3565 килограмм, Юрий Борисович Панхушкин — 3204, Лидия Бадмацыренова — 3302 килограмм hү hаагаа юм.

Эдэ залуу hаалишад хүбүүдтэй уулзахадаа, мүнөө хэды шэнээн hү hаажа байhаарнь hонирхобоб.

— Намда 15 үнеэн даалгагданхай юм. Мүнөө тэрэнээ бултыень hаажа, үдэртэ 110—120 килограмм hү абанаб. Энэмни нэгэ үнеэндэ тоолоходомни 7,3—8 килограмм болоно, бага гээшэ ааб даа. Хэрбээ үдэрэй туршада хорёод литр hү үгэдэг үнеэдые суглуулаад, hайн харууhан доро, бүйлуулагдаhан белок ехэтэй, витаминуудаар элбэг тэжээлээр гүйсэд хангаад байгаа hаа, би жэлдээ үнеэн бүриhөө 4000 килограмм hү абаха hэм. Тэжээл, үшөө дахин тэжээл тухай хэлэхэеэ hананаб,— гэжэ А. Гомбоев ажал хэрэгтээ танилсуулба, саашанхи зорилгоео тодорхойлбо.

Мүнөө арбан хоёр үнеэнэйнгээ наймыень hаажа, дүн хамта 70 литр hү абанаб. 4 үнеэдни шэргэнхэй. Энэ hара соо хоёр үнеэн тугаллаха юм. hая тугаллаhан үнеэдээ үдэрэй гурба дахин, бэшыень хоёр hаанабди. Ажал тухайгаа хэлэхэдэ, иимэл даа. Хүн гээшэ hайн эрхэ байдалда хүдэлбэл, заатагүй амжалта туйлаха. Тугаарай малай байра тухай нилээд хөөрэлдөөн болобо. Теэд малшадай байдаг гэрнүүдые бариха тушаа хэды олон хөөрэлдөөнэй гарадагшье hаань, энэ талаар тодорхой хэмжээн абтаадүи байhаар. Минии бүлынхид гэргүй дээрэhээ ондоо айлай гэртэ байдаг. Валентина Надмитова бидэ хоёрто энэ бариг-

РАЙОНОЙ ГАЗЕТЭНҮҮДhЭЭ

ОТАРАНУУД ДЭЭРЭ

Мүнөө жэлэй хурьга абалгада республикын эхэ хонидой отаранууд дээрэ хурьга түлжүүлхэ түрүү арга нэбтэрүүлэгдэхэнь. Хурьгад модон оёортой таhалгануудсоо байлгагдахань. Энэ шэнэ юумэн манай районой совхозуудай эхэ хонидой отаранууд дээрэ нэбтэрүүлэгдэхэ ёhотой.

Дүтэлүүрэй совхозой эхэ хонидой отаранууд дээрэ түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэжэ, хурьгадые байлгаха модон оёортой таhалганууд баригдажа эхилбэ. Тусхай бригада январиин 16-hаа тэрэниие хэжэ эхилhэн байна. Барилгашад Б-О. Р. Цыремжитов, Л. Цыренов, С. Дышенов, В. Базаров гэгшэд М. Л. Бадмаевагай отара дээрэ гурбан үдэрэй туршада энэ хүдэлмэри дүүргэбэ.

Тэрэ ямараар хэгдээб? Газарhаа 80 сантиметр үндэртэ хюрөөдэгдэhэн хуурай материалнуудаар үргэлжэ оёортой табан таhалга баригдаа. 20 дүрбэлжэн метртэй, таhалга бүхэн соо 40 хурьган байлгагдахаар хараалагдана. Эндэ уhа, минеральна тэжээл хэхэ хобоонууд табигдаха ёhотой.

Мүнөө совхозой Үлэнтын отделениин хоёр отара дээрэ иимэ таhалганууд баригдажа байна.

Ц. ЦЫРЕНОВ,
(«Ажалай туг» газетаhаа).

МАЛШАДТА АЙЛШААР

Партиин XXVII съездэдэ бэлдэжэ байhан энэ халуун үедэ комплексно бригадануудай гүүртэнүүдээр ябажа хангахадань, малшад баясадаг, урмашадаг байха юм.

Целиннэ совхоздо мал ажалай 17 газар тоологдоно. Комплексно бригада тэдэниие бултыень хэдэ дахин ханганхай. Эндэ графигай ёhоор hара бүри хоёр дахин хангагшад малшадта ошодог. Медицинын хүдэлмэрилэгшэд Д. Г. Гомбоева, Л. Т. Ванзатова, «Знание» бүлгэмэй эхин организациин лектор Г. М. Устинова, библиотекарь Д. О. Хамаганова гэгшэд малшадые комплексноор хангалгада эдэбхитэйгээр хабаадана.

Худөөгэй Соёлой байшангые даагша Б. М. Хашитовай хүтэлбэрилдэг уран hайханай бүлгэмэй коллектив hонин программатай концертнүүдээрээ малшадые баясуулна.

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь соо совхозой комсомолшууд болон залуушуул физкультура, спорт олоной дунда тарааха зорилготойгоор «Элүүр энхын булан» үнгэргэhэн байна. Энэ үдэр хүршэ Комсомольско совхозой командатай волейболоор нүхэд ёhоной уулзалгануудые Тэлэмбэ hууринда үнгэргөө.

Ц. ДАРИЕВА.
(«Улаан Туяа» газетэhээ).

ШЭНЭ ЗАНШАЛ

Мүнөөдэр табан нүхэдэйнгөө түрэhэн үдэрые баяр ёhололой оршон байдалда тэмдэглэхээ соёлой байшан соо суглараабди,— гэжэ Загаhатын совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Евгения Ендонова залуушуулай үдэшые нээбэ.— hүүлэй үедэ соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта иимэ үдэшэнүүдые эмхидхэдэг болообди. — Үдэшын эхилhэн удаа эндэ байгшад бултадаа стол тойрожо hуубад. Байн шууяаншье замхаба. Энэ үдэшые хүтэлбэрилэгшэ баяр найр үүдхэгшэдые нэрлэбэ: Е. Мосорова — ДК-гай хореограф, В. Уладаев — лесхозой хүдэлмэришэн, Ч. Базарова — тоо бүридхэгшэ, В. Саглуев — жолоошон, Л. Раднаева — орооhоной тоогой хүдэлмэришэн — эдэнэр энэ үдэр түрэhэн байба. Амаршалганууд эхилбэ, Үдэшэдэ хабаадагшад ээлжээгээр бодожо, мэдээжэ дуунуудай, шүлэгүүдэй рифмэ доро амаршалганууды хэлэнэ, юрөөлнүүдые уншанад, дууланад.

Баяр ёhололой үдэшэ үргэлжэлнэ. Элдэб хатар наадануд, конкурснууд, хүгжэм дуун, хухюун баяр, hайндэрэй заншалта стол. Теэд гансал архи эндэ үгы байгаа. Урдань заримашуул түрэhэн үдэрөө тэмдэглэхэдээ, энээнгүйгөөр болохогүй гэжэ тоолодог байгаа ха юм. Энэ үдэшэ хэншье архи үгылөөгүй.

(«Хэжэнгын гол» газетэhээ).

ОВОЩ ХУРЯАХА ОНЬhОН ХЭРЭГТЭЙ

ехэ мүнгэ зөөри хии талада гаргагдаhан ябадал болодог. Тусхайбал, капуста отолхоёо гү, али помидор суглуулхаа колхоз, совхоздо ерэhэн хүн бүхэн үдэр соо дунда зэргэнь 50—70 мүнгэнэй ажал хэдэг, харин предприятиhаа 10—15 түхэриг хүрэтэр мүнгэ абадаг. Шефүүдэймнай хуряаhан овощ гүрэндэ угаа үнэтэй болонол. Гэбэшье хуряалгын түлэг үедэ хажуу тээhээ хамhабаригүйгөөр овощ үргуулдаг колхоз, совхозууд үшөөл удаан сагта яахашье аргагүй байдалтай байха бээ. Тиимэhээ энэ хүсэ хэрэглэлгые гүримшүүлхээр болоо.

Энээнтэй хамта овощ ургуулагшадай ажал гүйсэд оньhожоруулха хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулагдаха зэрэгтэй. Иимэ зорилго Гол шэглэлнүүдэй проектдэ сэхэ табигдаhан бшуу. Овощ ургуулагшад морковь болон капуста хуряаха машина, мүн хуряагдаhан түмhэ ба капуста саашадань болбосоруулха оүтээсэ сэхэтэй линиинүүдые хүлеэhээр үнинэй. Эдэ мэтын машинануудые промышленностиин гаргахые хүлеэжэ ядахадаа, нютагуудта хүнүүд сэhэдэе тэдэниие дархалжа туршадаг. Тэд өөрсөө хэhэн техникэдэ промышленностиин холоо хэдээ дахин ехэ металл ородог, өөрын үнэн ехэ, шанарынь муугаар байдаг. Тэд зарималда заводууд машинанууд ехэ hоол бэшэ байха байдаг. Жэшээнь, ММТ-1 гэдэг морковь хуряаха машина туршалгын үедэ хилын саанахи эгээл hайн машинаhаа үлүү гэжэ харагдаhан юм. Харин «Лидсельмаш» гэдэг заводой туршажа үзэхын тулада гаргаhан хэдэн тиимэ машинань оройдоо юушье хэжэ шадахагүй байшоо. Манай институтай конструкторска бюрогойхидой ухаалhан капуста хуряадаг машина хэжэ жэлэй туршада халаан соо хоёр гектар газарай, харин сезон соо 25—30 гектар капуста хуряадаг байhан юм. Харин «Лидсельмаш» завод манай чертежоор хэhэн аад. тэрэнь нэгэ бульдозер шэнги юумэн болошоо. Тэрэнь капустын үндэhые отолдоггүй, харин тэдэниие нэгэ газарта түлхин суглуулдаг юумэн болошоо.

Манай институт бүлэг машина ухаалжа, тэрэгээрнь нэгэ хүн 2,5—3 гектар талмайда овощ ургуулха аргатай юм. Энээндэ хабаатай гушан машинын зургаанинь үйлэдбэридэ абтанхай, hалар тээ полидо бии болоходоо болохо. Тэд тэдэниие элдэб тракторынь муу юм. Липецкэ машинын бүтээгшэд ухаалан зохёоhон ЛТЗ-145 гэжэ трактор энээндэ таарамаар. Тэрэниие бага талмай дээрэ хэрэглэхэдэе зохид, байра дээрээ шахуу эрьеэлдэг, нэгэн зэргэ хоёр-гурбан хүдэлмэри хэжэ шадаха, урда ба хойто мөөрнүүдэйнь голнууд адли хүсэтэй юм. Теэд министерствын хүнүүд энээниие хэрэглэхэ зүбшөөл үгэнэгүй.

Үшөө нэгэ тэмдэглэхээр зүйл гэхэдэ, колхоз, совхозууд бии байгаа техникээ олон ушарта худалдаж байгаа байха юм. Шефүүдэй [illegible] машинануудые ябуулха гэжэ зобонгүй, шефүүдээ хараад hуужа байдаг, харин гүрэн мүнгэ шефүүдтэ түлэхэ юм. Иимэ ябадалда эсэргүү тэмсэл эрид шангаар ябуулха саг ерээ.

И. ЛЕУНОВ,
овощой ажахын НИИ-гэй директор, Социалис Ажалай Герой.

...-эй XXVII съездые угтуулан

...ХЭ ХАРАА ...ҮСЭБҮҮД

...болон газ абалгаар манай орон олон ... дэлхэй дээрэ ... hуури бүхөөр ... Үнгэрэгшэ ... миллион тонно ... газова конденсат ... миллиард ... метр газ абаха ... харааалагдаhан ... дээрээ 595 ... тонно нефть болон конденсат гэхэ ...984 ондо үйлэд... 97 процент ...ба. Тиихэдэ 643 ... кубическа метр ...нэнь 1984 оной ...

руулгын хэдэн шатые нэгэдхэhэн установконуудые байгуулжа, энээнэй ашаар нефть болбосоруулгын хэдэн заводые хааха арга олдоhон байна.

Гэбэшье нефтиин эгээ баялиг хэбтэшэнүүдшье заха оёоргүй бэшэл. Үни холоhоо тэрэнэй абтадаг байhан нютагуудта газар дороhоо нефтиин гаралга бага болоjо байнхай. Ехэнхидэ энэ юунhээ болоноб гэхэдэ, нефтиин хахадhаа ехэнхинь газар дороо үлэнэ, тэрэниие юрын аргаар абаханьугаа бэрхэтэй гү, али юрэ болошогүй байха юм.

...09 процент бо... Союз бүхы ...фть ба газова ... 20 процентые ... 34 процентые ... Гэбэшье ... хүсэнэй про... харааалагдаhан хэм... ехэ гээшэ тиимэ байха.

Тиимэhээ физико-химическэ, дулаанай болон нефтиин хэбтэшэдэ нүлөөлхэ бусад арганууд хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, Апшерондохи эгээл үнинэй нэгэ хэбтэшэдэ хүдэлдэг нефтянигууд дүрэлгын онол хэрэглэhэнэй ашаар үшөө 20 мянга шахуу тонно нефть нэмэжэ абаа. Эдэ онол аргануудые хэрэглэхэдэ, нефтиин гаралга 10 болон тэрэнhээ дээшэшье процентээр ехэ болоjо, хэдэн арбаад миллион тонно нефть нэмэжэ абаха арга олдобо. 1986—1990 онуудта шэнэ аргануудые хэрэглэлгэ хоёр дахин ехэдэхэ. Олонхи нүхэнhөө нефть абалга оньhожоруулагдаhан аргада оруулагдаха.

Илангаяа энэнь Тюмениин олзоборинуудта хабаатай. Эндэмнай нефтиин «бэлэхэнээр» абтадаг хаhа үнгэржэ, тэрэниие баадхан гаргаха аргада орохо, мүн бага эршэтэй, абахада улам бэрхэтэй хэбтэшэнүүдые ашаглажа эхилхэ хэрэгтэй болобо.

СССР-эй элшэ хүсэнэй баланс дотор нефтиин хэмжээнэй зарим тэды доошолходонь, түлишэ ба элшэ хүсэнэй улам ехэ болоjо байгаа хэрэглэмжые газова промышленность хангаха ушартай. Мүнөө үедэ абтадаг түлишэ болон элшэ хүсэнэй нөөсэ дотор байгаалиин газ 32 шахуу процент эзэлнэ. Газ абалгые 90-ээд онуудай тэн болотор эгээл ехэ хэмжээндэ хүргэхэ, тиигээд тэрээгээрнь тогтууритай болгохо гэжэ Элшэ хүсэнэй программаар хараалагдана.

Газай абтадаг гол район болохо Баруун Сибирьhээ үнгэрэгшэ табан жэлдэ утын зургаан газопроводууд ороной элдэб областьнууд худар татагдажа, тэдээгээр үдэр бүхэндэ миллиард гаран кубическа метр газ эльгээгдэнэ. Эдэ 20 мянган километр ута трубопроводууд хараалагдаhан болзорhоо хахад жэл урид баригдаа юм. Түүхэдэ иимэ ехэ хэмжээнүүд, иимэ түргэнөөр хэгдэhэн барилга гэжэ байгаагүй.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ Ямбургын хэбтэшэhээ газай гол ургалта абтаха болоно. Энэнь Полярна дүхэригhөө 200 километр хойшоо оршодог. Эндэhээ ороной түбэй нютагууд тээшэ газ дамжуулха үшөө зургаан манган ута соргонууд татагдаха.

Хэрбээ газ дамжуулдаг түрүүшын соргонууднай 300 ба 325 миллиметр диаметртэй байhан hаань, мүнөө газ гол түлэб 1420 миллиметр диаметртэй соргоор 75 атмосферын даралта доро ябуулагдана.

Манай мэргэжэлтэд бүлэг машинануудые байгуулжа, эдэнэйнь ашаар газопроводуудые бариха хүдэлмэри бүхыдөө шахуу оньhожоруулагданхай. Мүнөө машинанууд соргын табигдаха газар малтахаhаа эхилээд, гараhан шоройень тэгшэдхэн болбосоруулха хүрэтэр бүхы хүдэлмэриие хэдэг болоо. Соргонуудые холбон гагнаха эгээл шухала, ажал ехэтэй хүдэлмэри гүйсэд автоматизацилагданхай. Манай орондо байгуулагдаhан гагнууриин түхеэрэлгэ ажалай бүтээсые дүрбэ дахин дээшэлүүлээ. Баруунай олон орон тэрэниие мнай бүтээн ашаглаха эрхэ худалдан абаа.

Энээнэй ашаар 1981—1984 онуудта хамтадаа 36 мянган километр утатай ехэ газопроводууд татагдаа. Энэ ушар ороной түбэй болон баруун районуудые газаар хангалгые hайжаруулха, үйлэдбэридэ болон ажаhуудалда байгаалиин газ үргэнөөр ашаглаха арга олгоо.

Дэлхэй дээрэ эгээл түгэс хүсэтэ, олон тээшээ hалаатаhан нэгэдэмэл системэ 5000 гаран хото болон тосхонуудые, хүдөөгэй 157 мянган hууриниие газаар хангана. Мүнөө 205 миллион совет эрхэтэд байгаалиин газ хэрэглэнэ.

Хара далайн эрье шадархи оёорhоо газ абажа эхилээ. Мүн Балтиин далайн, Сахалин аралай эрье шадархи уhануудта газ олдонхой. Манай ороной эрье шадархи уhануудhаа дэлхэйн бусад оронуудайхида орходоо эгээл ехэ нефть олдонхой юм. Тэндэ бэелүүлэгдэжэ байгаа бэдэрэлгын хүдэлмэринүүдэй эсэстэ олон шэнэ нээлтэнүүд хэгдэжэ, нефть болон газаймнай баялигые сэхэдхэжэ, бидэнээ баярлуулха бээ.

Вениамин КАРПОВ,
Наука болон техникээр СССР-эй гүрэнэй комитедтэхи нефть ба газай таhагые даагшын орлогшо.
(АПН).

1986 ОН ФЕВРАЛЬ

ХЭМЭЛ АРГААР

Запорожиин биохимическэ заводто хүн үбhэн гэхэ гү, али женьшень хэмэл аргаар ургуулдаг болобо. Эндэ Киевhээ тэрэ үбhэнэй клеткэнүүд асарагдадаг. Тэдэнэй олон болоjо үдэхынь тулада тус үбhэнэй тайгада ургадагтал адли эрхэ байдал эндэ бии болгогдоо. Тиигээд нэгэ hара болоод ургаса хуряана. Тэрэнь кукурузын бамбаахайдал адли монсогор сагаахан юумэнүүд. Пробирка бүхэнhөө 30 грамм бамбаахай гарана. Хатаагаад байхадань, тэрэнь оройдоол хахад грамм болошоно. Удаань тэрэнээ уhа-спиртын холисо соо хэжэ шэнгэрүүлдэг. Тиигээд энэ женьшенеэ эмүүд болон парфюмерна хэрэгсэлнүүдые хэдэг предприятинуудта эльгээдэг юм. Тиигэжэ хүн үбhэ олохын тулада ой тайга ошоhоной хэрэггүй болобо.

И. СЕРГЕЕВА.

МОСКВА. Хоёр жэлhээ үлүүтэй саг соо СССР-тэ хэблэгдэн гаража байhан «В мире науки» журналай номернууд замбуулинай дайдада болон микромирто хэгдэдэг нээлтэнүүдтэ зорюулагдана. СССР болон США-гай хоорондохи эрдэм-техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлгэдэ энэ журнал ехэ хубитаяа оруулна. «Сайентифик Американ» гэжэ хэблэлэй корпорациин правлениин түрүүлэгшэ Д. Пилдэ Москвагай гүрэнэй университедэй хүндэтэ докторой диплом барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МГУ-гай ректор, академик А. Логунов Д. Пилдэ (баруун гарhаа) диплом барюулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

МАНТАН ТОМО ЛИМОНУУД

ГАЗАА — үбэл, хүйтэн. Харин Ташкентын областиин В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой теплицэдэ алтан шара лимонууд эдеэшээд, модоной гэшүүhэдые нуга даражархёод байха юм. Энэ лимонариин дарга, 63 наhатай Зайниддин Фахриддинов өөрынгөө бии болгоhон Ф-2 «юбилейный» гэжэ сортын лимон минии хараhаар байтар таhалаад, шэгнүүр дээрэ табиба. Харин тэрэнь нэгэ килограммhаа үлүү татажа байгаа!

— Энэтнай үшөө багашаг лимон. Энэ сортымни лимон заримдаа 1900 грамм болодог. Харин нэгэтэ 2350 грамм лимон ургаhан юм.

Ф-2 «юбилейный» гэжэ сортын лимон гектарай 50 тонно хүрэтэр үндэр ургаса үгэнэ. Лимон соо 7 процент кислота байдаг. Юрын таhалгын температурада хуурай газарта хадагалбал, тэрэ 20—25 үдэр гутангүй байдаг. «Юбилейный» сортын лимониие медицинэдэ хэрэглэн, тэрэнэй ашаар шуhанай даралта багадхадаг, мүн шуhанай ябаса шангадхадаг юм. Илангаяа элдэб хоро хүдэлмэридөө хэрэглэдэг хүнүүдтэ тэрэ hайн гэжэ тоологдодог. Юундэб гэхэдэ, хорото бодосуудые хүнэй бэеhээ зайсуулдаг. Фахруддиновай лимонуудые космонавтнууд нёдондо абажа ниидэхэдээ, ехэ hайнаар сэгнэhэн юм: «Тэрэнэй хальhаниинь үйгаргүй гашуун бэшэ, амтаниинь hайн, эдихэдэ, хүсэ тамир нэмээдэг!».

Хорёод жэлэй саана Узбекиётанда лимон ургуулдаггүй байгаа. Дулаан багададаг байгаа бшуу. Тиин Фахриддинов тэдэниие теплицэ соо ургуулаад туршаха зүбшөөл түрүүлэгшэhээ гуйба. Тэрэнь ехэл дурагүйгөөр зүбшөөhэн юм.

Фахриддинов «новогрузинский» болон «мэйер» гэжэ сортын лимонуудые ниилэлдүүлэн ургуулжа, 47 туршалгын удаа Ф-1 «Ташкентский» гэжэ түрүүшын узбек сортын лимон ургуулаа бэлэй. Мүнөө тэрэнь орон дотор үргэнөөр дэлгэржэ, 246 ажахыда, тэрэ тоодо Краснодарай хизаарта, Челябинска областьдо, Закавказида, ондоогоор хэлэбэл, элдэб янзын уларилтай нютагуудта ургуулагдадаг болонхой. Энэ сортнь кислота ехэтэй, түхэреэн жэл соо hайн ургаса үгэжэ байдаг юм. Иимэ амжалта туйлаhан Фахриддинов ехээр урмашажа, бүри томо ургаса ехэтэй сорт гаргаха гэжэ шиидэбэ. Элдэб сортын лимонуудые холижо байжа тэдэнь томошье hаа, хальhа ургуулхадань, түрүүшын үедэ зузаантай байшоо.

Тиихэдэнь селекционер туршалгаяа саашань үргэлжэлүүлэн, тэрэнэйнгээ хальhыень нимгэрүүлжэ шадаа. Гэбэшье тэрэнь шүүhэ багатайшаг байба. Элдэб сортын лимон гурба дахин нэгэдүүлэн ургуулhанайнгаа ашаар Фахриддинов hанаhандаа хүрэжэ, hарбайhанаа абажа шадаhан юм. Тиихэдээ нэгэ иимэ нээлтэ хэбэ. Нэгэ лимоной модоной хажууда арбуз хаанаhаашьеб ургашаба. Тиихэдэнь лимониие арбузай сэсэгтэхи үрэhөөр үрэжүүлээд туршаха гэhэн hанал ерэбэ. Арбузайнгаа сэсэгые лимондо түрхиhэн, мүн зүгынүүдые асаржа үрэжүүлhэн байгаа. Айхабтар hайн үрэ дүн туйлагдаба: нэгэшье хооhон сэсэг байгаагүй. Лимоной амтаниинь hайжаржа, хальhаниинь мэлигэр болоо hэн.

Энэ сортнь 45 градус халуундашье таарадаг, Цельсээр 5 градус хүрэтэр хүйтэниие шье тэсэдэг. Ургасань угаа ехэ. Гурбан жэлтэй модонhоо 50 гаран килограмм лимон абтана. Хэрбээ ондоо сортын лимонууд жэлэй нэгэл дахин ургаса үгэдэг hаань, Ф-2 гээшэhээ түхэреэн жэл соо лимон хуряажа байхаар.

1960 ондо Зайниддин Фахриддинов колхозойнгоо теплицэдэ 19 килограмм лимон ургуулаа, долоон жэл болоод — тонно, харин нёдондо — 700 тонно ургуулhан байнал. Тиигэжэ ажахыда гурбан миллион түхэригэй олзо оруулагдаа. Дунда hургуулиhаа бэшэ юумэ дүүргээгүй аад, өөрын оролдолгоор селекционер болоhон Фахриддинов Узбегэй ССР-эй Наукануудай академиин хүндэтэ академигээр hунгагданхай. Ажалдаа ехэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө тэрэ Ленинэй ордеоор шагнагдаа. Тэрэнэй арбан үхибүүниинь бултадаа хүдөө ажахын дээдэ hургуули дүүргэжэ, эсэгэеэ ехэтэ баярлуулба.

Лимон хайшан гэжэ hайнаар ургуулхаб гэжэ Фахриддиновhээ асуухаяа hанабал, тэрээндэ иимэ адресаар бэшэжэ болоно. Узбегэй ССР, Ташкентскэ область, Орджоникидзевскэ район, Салар тосхон, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, ул. Богбан, 15.

Владимир МИЖИРИЦКИЙ,
АПН-эй корреспондент.

ЭЛШЭЭР АРГАЛНА

Алма-Атын нэгэдэхи больницын дэргэдэ наранай элшээр аргалха комплекс нээгдээ. Эндэ наранай элшэ тодон суглуулдаг гушаад гэрэлнүүд тодхогдонхой.

Энэ комплекс түхэреэн жэл хүдэлнэ. Илангаяа намар, үбэлдөө зоной олоороо хүйтэ абадаг үедэ тэрэ ехэ туhа хүргэнэ. Наранай элшээр шаруулхада, хүнэй бэедэхи бодосудай андалдаан түргэдэдэг, шуhанай hудал үргэдэжэ, үбшэн газарта шуhан ехээр ородог, хабдар буудаг юм. Эм хүртэжэ байгаад наранай элшэдэ шаруулhан хүнэй ханяада хамшагынь түргөөр үнгэрдэг, радикулит болон хэрхэдэнь hайн байдаг.

Наранай элшэ суглуулдаг гэрэлнүүдhээ холо бэшэ үшөө нэгэ талмай түхеэрэгдэнэ. Эндэнь наранай рефлектороор hайса халаагдаhан элhэн соо хэбтэжэ, бөөрэ муутай хүнүүд наранай ванна абаха юм. Мүн үлүү ехэ шэгнүүртэй болоhон хүнүүдтэ иимэ ваннанууд hайн ха.

А. ПЕТРУШОВ.

ҮДЫН ШЭНЭ ЭДЕЭН

МЕНЗУРКА соохи уhан орьёлон бусалба. Энээниие хараад, таhалгын эзэн намда хандаба:

— Та үшөө үдын хоол барядүй гүт? Тиигэбэл энээхэн шүлэ барижархигты. Ехэ үлэтэй байха. Үдэшын хоол барилташьегүй, үглөө үглөөгүүр болотор садхалан байхат.

Тэрэ шүлэниинь нялд гэhэн юрэ бусын үнэртэй байба.

— Үнэртэнь анхаралаа бү хандуулагты. Ямар үнэртэй байхаб гэжэ үшөө шиидхээдүйби. Харин амтаниинь ёhоорхон даа, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Энэнь шүлэн лэ шэнги, мөөгэтэй, мяхатай юм гү гэжэ hанахаар. Гансал дабhагүй, саахартай юм шэнги.

— Энэ шүлэмнай... ашаглагдаhан пивын дрожжоор шанагдаhан, — гэжэ СССР-эй АН-ай институдай Эдеэ хоолой бодосуудые бүрилдүүлхэ лабораториин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ В. Латов тайлбарилан хэлэбэ. — Пивэ шанахада гараhан эдэ үлэгдэлнүүд урдань хэрэглэгдэдэггүй hэн. Харин мүнөө бидэнэр тэрээгээр эдеэ хоол, эм дом хэдэг болонхойбди.

Ашаглагдаhан дрожжо соо белок, полисахаридууд, тэрэшэлэн витаминууд, макро болон микроэлементнүүд байдаг юм. Тэрэ дрожжые тусхай аргаар буйлуулхадамнай, белогые бүрилдүүлдэг аминокислотануудай холисо бии болоно.

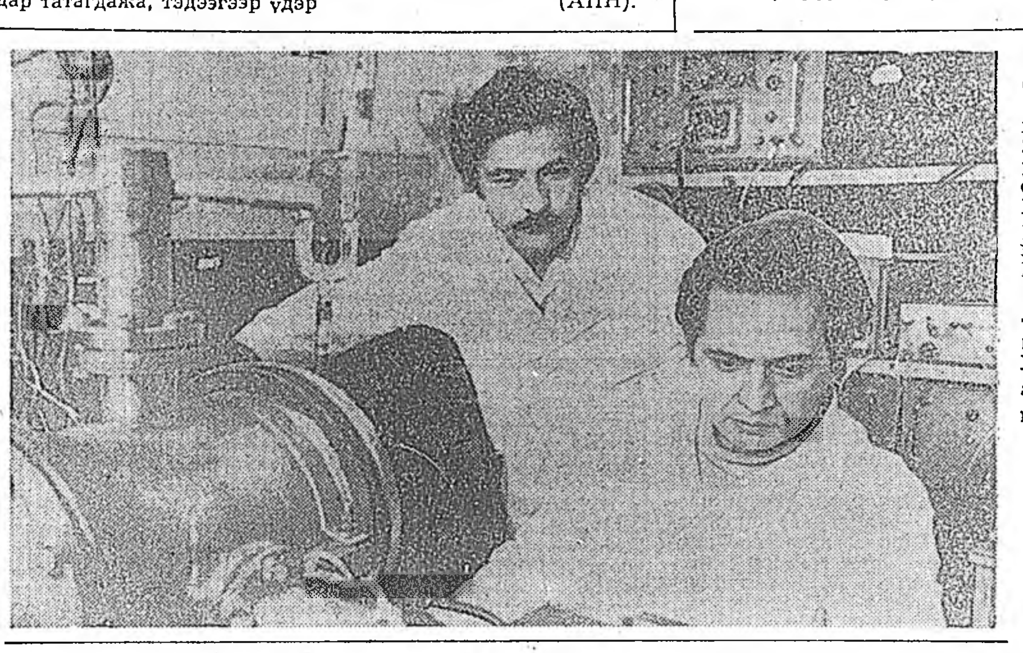
Аминокислотануудай энэ холисые, жэшээнь, эмнэлгын хоолдо хэрэглэжэ болохо. Мүн хүнэй хүсэ шадал нэмээдэг тусхай хоол болгон хэрэглэмээр. Гадна хото тосхонуудhаа таhархай ябаашадта, жэшээнь, геологуудта, мүн килограмм ашаа бүхэнөө тон шэлэжэ абаха баатай болодог элдэб экспедициин гэшүүдтэ энэ холисомнай ехэ туhа хүргэхэ байна. Манай энэ хоолоорнай полярнигууд hонирхоно. Эсэстэ, аминокислотануудай холисо микробиологическа промышленностьда тэжээл болгон хэрэглэгдэхэ, мүн зүгы үсхэбэрилгэдэ сэсэгэй амтатай зүйлые холихо шэнжэтэй.

Гадна пивын дрожжо буйлуулхада, үшөө нэгэ зүйл клеткын үлэгдэлнүүд гарадаг. Тэрээнhээ элдэб шарха аргалха ехэ hайн крем бии болодог.

Эдэ бүгэдэhөө харахада, аминокислотануудай холисоор хэгдэhэн продуктнууд элдэб олон hалбарида үргэнөөр хэрэглэгдэмээр. Эдэнь ямар бэ гэбэл, медицинэ, эдеэ хоолой болон микробиологическа промышленность, хүдөө ажахы, агнуурини, загаhанай, ажал болон бусад болоно. Эрдэмтэдэй бии болгоhон белогто бодосууд манай эдеэ хоолой тооешье олошоруулха, шанарыеньшье hайжаруулха шухала зүйл болоно гээшэ.

Промышленностьмнайл энээниие үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ ёhотой болобо. Теэд жэшээнь, тэрэниие бүтээхэнь юрын лимонад хэгшэhээ ехэ орёо бэшэшье hаань, энэ шэнэ эдеэн үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй. Гансал белогто полуфабрикат гаргагдадаг болоjо байна. Теэд энэ бага лэ. Эдеэ хоолой продуктнуудай үлэгдэлнүүдые имагтал гүйсэд дүүрэнээр буйлуулга арадай ажахыда ехэ ашаг үрэтэй байха бшуу.

А. ЦЫГАНОВ,
ТАСС-ай корр.
Москва.

ТАДЖИГАЙ ССР. Замбуулинай айлшан — Галлей hолир эрдэмтэд-астрофизигүүдэй анхарал ехээр татана. 2300 метр үндэртэй хада уулада байрладаг Санглок обсерваториин Таджикистанай Наукануудай академиин Астрофизикын институдай мэргэжэлтэд энэ hолирой хойноhоо адаглалгануудые хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: лабораториие даагша, физико-математическа эрдэмэй кандидат Х. Ибадинов (баруун гарhаа), ахалагша инженер Ш. Шоёкубов туршалга хэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЛА-МАНШ ДООГУУР ТОННЕЛЬ МАЛТАГДАХАНЬ

Франциин президент Ф. Миттеран болон Великобританиин премьер-министр М. Тэтчер гэгшэд хоёр ороной хоорондо оршодог Ла-Манш гэдэг уhан хоолой доогуур 1993 он болотор 50 километр утатай тоннель бариха гэhэн шиидхэбэри гаргаба. 53 миллиард франк хэмжээтэй асари ехэ мүнгэн энэ барилгада hомологдожо, хубиин компаниинуудта үгтэхэ юм. Тэдэнь элдэб эсын мэхэ гохо гаргаха гэжэ заатагүй оролдохо байха гээд хэблэл hанамжална. Мүн Франциин хойто хубида оршодог ехэ районой хүн зоной байдал тоннель баригдаhанай hүүлээр ямар болохоб гэhэн асуудал hайса бодожо үзэгдөөгүй. Бүри мүнөө эндэ долоодохи хүн бүхэн ажалгүй юм. Мүнөө үедэ Ла-Манш дээгүүр ябадаг паромдо али али эрьедэ юумэ ашаалдаг олон хүн тоннелиин нээгдэхэдэ, ажалгүй болошохо байна.

ТҮМЭРЭЙ САБУУН

Украинын ССР-эй Наукануудай академиин Ехэ молекулэтэ холбоонуудай химиин институдай мэргэжэлтэд мүрэнэй гү, али нуурай оёороор татагдадаг нефтепроводой соргонуудые холбохо сабуу ухаалба. Урдань эдэниие электричествээр шэрээгээгүйдэ аргагүй байhан юм.

Мүнөө тэрэ шэнэ сабуугаар нэбтэрhэн тусхай пластырь соргонуудые заhабарилхадаа хэрэглэнэ. Мүн судныг оёорто нүхэн гараа hаань, тэрэниие няажархихада, [illegible]

Нэгэл тонно полимер-сабуун заhабарилгын сагые арбаад дахин хороохо, хэдэн арбаад тонно хара болон үнгэтэ металл, ехэ модо алмаха, ажалай аюулгүйе hайнаар хангаха, мүн соорхойгоор ехээр урдажа гарахаяа байhан нефтиие түргэнөөр бүглэжэ, уhа бузарлуулхагүй арга олгоно.

Энэ сабуунда ородог зүйлнүүдые ондо ондоо хэмжээгээр ниилүүлэн, элдэб олон янзын сабуу хэжэ болохо байна. [illegible]

О. ГУСЕВ.

АРХИ УУХАДА, АМИНДА ХАРША

Медико-биологическа науканууд, түбхын түрүүндэ социальна гигиенэ болон медицинскэ социологи архидалгын хорото хойшолонгуудые улам гүйсэдөөр элирүүлнэ.

Архи ехээр хүртэдэг хүнэй наhан хородог. Архинишадай наhаниинь удаггүй хүнүүдэй наhанhаа 15—20 жэлээр доошоо байдаг. Тиигээд тэдэнэр 45—50-hаа дээшэ наhа наhалдаггүй. hүүлэй жэлнүүдтэ олон эрэгтэйшүүл ажалша шираг наhандаа үхэшэнэ гэжэ ажаглагдаа.

Юрэ эрэгтэйшүүлэй нэрбэдэг үбшэнүүд соо зүрхэ-hудаhанай үбшэнүүд нэгэдэхи hуурида, рак хоёрдохи hуурида, тиин элдэб эсэр усалталга гурбадахи hуурида hуудаг. [illegible] архинишадай үхэдэг шалтагаанууд соohoo нэгэдэхи hуурида байдаг юм.

Энээнэй удаа зүрхэнэй үбшэнүүд байна. Архи ехээр уудаг олон зоной зүрхэниинь саашадаа хүдэлхэ хаба шадалгүй болоjо, тиимэ хүнүүд гэнтэл үхэшэнэ. Мүн архи залгидагуудай эльгэниинь, хотонь түргэнөөр муудадаг. Илангаяа эльгэнэй цирроз гэдэг тэдэниие ходо дайрана.

Архяар дашуурдагууд бусадта орходоо хоёр-хоёр хахад дахин ехээр элдэб сэдьхэлэй үбшэндэ дайрагдадаг. Мүн тэдэнэр гипертони [illegible] дахин олоор эхэнэрэй үбшэнүүдтэ дайрагдадаг.

Эдэ бүгэдэ нарай үхибүүдтэ ехэ муу хойшолонтой. hогтуугаар хээлитэлгэ, нарайлха аад, архи хүртэхэ гээшэ үхибүүнэй бэедэ илангаяа муу юм. Энээнhээ болоjо, мүнөө элдэб эрэмдэгтэй, дутуу үхибүүдэй гараханьолошороо гэжэ нюуса бэшэ.

Мүн хүн зоной элдэб бүлэгүүд дотор архидалга хэр дэлгэрэнхэйб гэжэ шэнжэлэгдэнэ. Тиин эрэшүүлэй дундаhаа барилгашад бусадhаа ехээр [illegible] Мүн хүн ямар ушарhаа архида дуратай болоноб гэhэн асуудал шэнжэлэгдэнэ.

Хүниие түрэхэhөөнь хойшо тойрожо байгаа оршон байдал эндэ угаа ехэ удха шанартай гэжэ элирэнхэй.

Архидалгын хорон тухай асуудал бүри үргэнөөр шэнжэлэгдэхэ ёhотой. Айхабтар хүсэтэ научна түб байгуулбал зохистой гэжэ hанагдана. Энэ хадаа имагтал архидалгын хойшолон шэнжэлхэ бэшэ, харин арад зоной элүүр энхэ байдал яажа туйлаха асуудал хараха ёhотой. Ушарынь хадаа алкоголизм болон архидалгые зайсуулха гээшэ түб [illegible]

Ю. ЛИСИЦЫН,
СССР-эй АМН-гай тэ-шүүл-корреспондент, профессор.

ТЕАТР

«ХОЛО, ОЙРЫН ТҮРЭЛНҮҮД»

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай сценэ дээрэ һаяхан табигдаһан энэ зүжэг тухай абаһаар тодорхой һанамжа бэшэжэрхихын аргагүй шэнги һэн. Ч. Цыдендамбаевай новеллэнүүдһээ бүридэһэн сатирическа романай удхаар Зүүн-Сибириин соёлой институдай режиссурын кафедрын багша Д. Баторовагай найруулан табиһан зүжэг түрүүшээр тиимэ гэхээр тодо тухай шэнжэлэн байгаагүй хэ юм. Бэлигтэй зохёолшын уран хурса бүтээлэй сценын «хэлэндэ» яһала таарамжатайгаар оруулагдаагүй һаань (инсценировкын автор Цыренжапов), режиссёрой дэлмэриин өөрсэ шэнжэтэй йгаашье һаань, бүхыдөө зүжэгэй унжагайшаг, түхэл маягаараа «эрэен соохоршог» байһые премьерын үедэ тэмдэглэхээр һэн. Тиибэшье театрайхидай энэ бүтээлэй саашанхи хуби заяагаар һонирхожо, тэрэниие хэды дахин харахада, зүжэгэй хубилжа, тусгаар зүйлэй бүрилдэһые анхархаар байна.

...Хаарташадай гудамжын үлэгдэл — хуушаржа һандарһан хоёр дабхар модон гэртэ һуудаг зонтой, тиихэдэ ямар нэгэн хэрэгээр энэ гэр шадар үзэгдэһэн хүнүүдтэй зүжэг табигшад бидэниие танилсуулна гэжэ уншагшадтаа нэгэ мүһэн һануулаадхия. Үншэн үреөһэнөө башалжа, убайгүйгөөр зониие мэхэлдэг Намсал абгай, амандань ороһон юумые үрэбхижэ, «амбаар мяхан» болотороо тарганһан Аралжаа наймаанай ехэ ноён, «Хүн түрэлтэн ба һэрхяаг» гэһэн гүнзэгы удхатай диссертаци бэшэһэн Бура буржагархан эрдэмтэ, тэрэнэй тангилхан Симочка... Эдэ мэтын үйлэдэгшэ нюурнуудтай бидэниие Алтанхан самсата поэт танилсуулна. Урин хөөрхэн басаган тухай уянгата мүрнүүдые үлхэжэ байдаг аад, хурса годлито сатира бэшэдэг болотороо ургаһан Алтанхан самсата поэдэй энэ түүхые бидэндэ хөөрэхые автор хүсэһэн байна бшуу...

Хурса мэргэн удхаараа М. Зощенкын, И. Ильф, Е. Петров гэгшэдэй зохёолнуудые һануулһан сатирическэ энэ бүтээлые гротеск (юумые ехэдүүлжэ харуулһан) маягаар сценэ дээрэһээ харуулха гэжэ режиссёр шиидэһэн байна. Энэ зорилгоор сценын шэмэглэл — телефоной трубка, эрдэмтын гүрһэнүүд, шампанскын шэлнүүд гэхэ мэтэ — түйлай томоонуудаар бүтээгдэнхэй, зарим гүйсэдхэгшэдэй хубсаһан тиимэрхүү. Уран зурааша Е. Будажапова режиссёрой бодолые хүсэд тайлбарилжа шадаа һэн. Иимээр дуурадхагдаһан эрхэ байдалда актёрнуудайшье онсохоноор, баһал ехэдүүлһэн маягаар наадаха ёһотой байһаниинь ойлгосотой.

Зүжэгэй үйлын хүгжэлтые хүтэлжэ ябаһан геройе — Алтанхан самсата поэдые С. Бальжанов наадана. Авторай хорон хурсаар ёгтолжо бэшэ, харин юрэл шогложо, тэрэ мүртөө өөртэйгөө адлидхажа зураглаһан энэ геройе актёрто наадахадань хүшэр байна. Юуб гэхэдэ, түрүүшээр зүжэг соо Поэдһээ гадна Үйлые хүтэлэгшэ нюур байһан юм. Зүгөөр Алтанхан самсата поэдэй зүжэгэй удхые, геройнуудай зан абариие хүсэд тайлбарилжа байһан туладань Үйлые хүтэлэгшэ нюур үгы болгогдожо, үгэнүүдынь Поэт-Бальжановта дамжуулагдаһан байгаа. Энэнь зүжэгэй удхые нилээд хүнгэн, зохид болгоо, гэбэшье поэдэй ролиие гүйсэдхэгшэ үшөө хоёр геройе наадаһан зантай. Энэнь мүнөө дээрээ элихэн харагдажа байна. Байн режиссёройнгоо бодото шарайе тодолхо, тиихэдэнь бүхы юумэн һууридаа орохо бээз гэжэ найдахаар.

Намсал абгайн образые Буряадай АССР-эй арадай артистка Д. Чимитова түрүүшээр баһал хоёр янзаар зураглажа, хомхой хүгшэниие хайрлажа мэдэрэл харагшадай сэдьхэлдэ түрүүлдэг байһан һаа, мүнөө зүжэгэйнгөө гротескэ маягта таарама зан абари геройнидаа бэлэглээ...

Худалдаа наймаанай хомхой будуун ноён — Д. Бочиктоев, тэрэнэй эрхэ һамган — М. Зориктуева, хоёрдохи гүйсэдхэгшэнь — Г. Батомункуева, Бура буржагархан эрдэмтэ — Ц. Цырендоржиев, мэдэгшэ үбгэн Мантык — П. Николаев гэхэ мэтэнүүд мүн лэ урагшатай образнуудые болоо гэжэ тэмдэглэлтэй. Дүршэлтэй актёрнууд геройнуудайнгаа пластическа дүрэ зурагуудые шадамараар урлана бшуу. Альбан жэльбэн, амаргүй сэдэр, абаашатайхан Симочкые залуу актриса Л. Цыдыпова зоримгой хүсэдөөр наадана. Эрдэмтын һамганай ролиие наадаһан С. Балдандоржиева [illegible] харагшадта жэгтэй бүхөөр хадуугдаа... Зүжэгэй текстын бага зэргэ хаһагдажа, үйлые хүгжөөлтын ульгам болохо тула геройнуудай образууд тодорхой, онсолон хурса болоо гэжэ [illegible] байна. Олон зоной хабаадалгатай үзэгдэлнүүдые [illegible] болоо.

Удхаараашье, уран найруулгынгаашье талаар мүнөө харуулагдажа байһан зүжэг премьерын үдэрнүүдэйхиһөө булюу байна. «Ябан ошон ямаршье зүйл мүлироо бээзэ»,— гэжэ заримаан һанамжалжа магад. Тэдэ хэды олон зүжэг имагтан түрүүшын үенүүдтэ ялас гээд, «ябан ошон» унтаржа, сог залияа алдадаг бэ! [illegible] хубилна, «халуун амияа» алдагүй. Мүнөөшье шэнжэлжэ үзэһэн зүжэгэй [illegible] дабаһандаа бэшэ, харин зохёохы коллективэй хүдэлмэриэ таһалдуулаагүйһөө уламжалан, иимэ тодо, иимэ хурса болоо гэжэ һанамаар байна!

Эндэһээ ямар тобшолол гаргахаб? Һайн зүжэг найруулан табиха гэхэдэ эрхим хэрэг. Тэдэ табиһанаа һайн хэмжээндэ үлөөхэ, үшөө гүнзэгы, һонин болгохо гэхэ бүришье эрхим лэ! Зохёохы коллективэй өөртөө иимэ эрилтэ табижа хүдэлөө һаань, репертуарта «богони наһатай» зүжэгүүд үсөөрхэ бэшэ гү? Театрай сценэ дээрэ нэгэтэ мүндэлһэн һайн бүтээлэй ульһаа алдангүй, удаан ажамидархые энэ түүхые хүсэнэ ха юм.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүжэгһөө хэһэг. Аралжаа наймаанай ехэ ноён — Д. Бочиктоев, тэрэнэй һамган — Г. Батомункуева.

А. ПРИМАКОВАЙ фото.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

СОЦИАЛИЗМЫН ХУБИЛГАХЫ

Кубын Коммунис партиин III съезд Гаванада боложо, социализмын шэнэлэн хубилгаха хүсые эли тодоор харуулба. Кубын революциин болоһоор 27 жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо империализмын дарлалтаһаа сүлөөрһэн багахан арад социализмын оронуудай аха дүү ёһоной, түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүдэй туһаламжада түшэглэн, өөрынгөө бэеэ даанхай байдалые, гадаадаһаа хамааралгагүйгөөр өөрынгөө хуби заяае тодорхойлхо нангин эрхэеэ хамгаалха хаба шадалтай гэжэ сүлөөтэ аралай ажалшад бүхы дэлхэйдэ харуулаа.

Шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ түүхэтэ амжалтануудые түйлажа байһан социалис Куба Латиин Америкын ба бүхы дэлхэйн арадуудай үмэнэ ехэ хүндэтэй болонхой. Тоосоото үе соо ниитын бүхы продуктнуудай үйлэдбэрилгые дунда зэргээр дээшэлүүлгэ 7,3 процент, промышленна үйлэдбэри — 8,8 процент болоо гээд Фидель Кастрын элидхэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Социализмын заха хизааргүй арга боломжонуудай хажууда Латиин Америкын ба Карибска бассейнэй оронуудай хүндэ хүшэр байдал тон ядуугаар илгаран харагдана. Эдэ оронуудай экономикые ехээр доройтуулһан кризис нэгэ хүн бүхэндэ продукци үйлэдбэрилгын талаар энэ региониие 1977 оной хэмжээндэ хүрэтэр гэдэргэнь түринхэй. 1980-һаа 1985 он хүрэтэр Латиин Америкын экономикын жэлэй дунда зэргын хүгжэлтэ тон багахан — оройдоо 0,5 процент болоно. Валютын үнэ сэнгэй уналга аяар 6 дахинаар дээшэлээ. Латиин Америкын ба Карибска бассейнэй оронуудай гадаадын үри зээлинь 368 миллиард долларто хүрэнхэй.

Тоосоото үе соо түйлагдаһан амжалтануудай дүнгүүдые со[…] зуураа, Фидель Кастро[…] шүүмжэлжэ, Кубын д[…] хүгжэлтын асуудалнууд[…] үгэһэн, уласхоорондын[…] хой тобшолол хэһэн[…] рэнэй уласхоорондын[…] Советскэ Союзтай хари[…] со анхарал хандуулагд[…] дэглээ. Энэ жэшээтэ һ[…] Кубын өөрыгөө хам[…] литическэ саг үргэлжы[…] гээр, сэрэгэй талаар [...] туһаламжаар хизаарла[…] хүгжэжэ байһан оронуу[…] зэлдэ харюусама улас[…] мическа шэнэ ёһо гүр[…] заха табиһаниинь эли[…] гээд Кубын хүтэлбэр[…] Кубын республика б[…] хоёрой хоорондо эк[…] дэм-техникын харилсаа[…] он хүрэтэр хүгжөөх[…] программа хадаа има[…] саанай бодото жэшээ[…]

Сүлөөтэ арал социал[…] хэйн бүмбэрсэгэй бару[…] үргэн ябана гэжэ Кубы[…] дээдын хуралдаан эли[…] Кубын коммунистнууд[…] ехэтэ бүхы шалгалтан[…] найдамтайгаар абажа[…] мунистнуудай III съезд[…] нүүд оронойнгоо үр[…] боломжонуудые нээжэ[…] орон бүри хүсэтэй, эк[…] бэхи болоо, дүй дүрш[…] партимнай бүри бол[…] ехэтэй, бэедээ найда[…] онно хүсэл эрмэлзэл[…]

АЮУЛТА УШАРАЛҺАА ҺУРГААЛ

Замбуулинай олон дахин хэрэглэгдэхэ американ «Чэлленджер» гэдэг онгосын аюулта ушаралаар хосорһон тушаа һураг суу улам үргэдэһөөр. Холбоото Штадуудта өөһэдтэнь, мүн бүхы дэлхэй дээрэ тэрэ ушарал тушаа хүн зоной һанамжанууд адли бэшэ. США-гай президент Р. Рейган тохёолдоһон энэ ушаралые мүрдэн тодорхойлгые НАСА-гай мэдэлһээ болюулжа, хэнһээшье дулдыданги бэшэ президентын тусхай комиссида даалгаха гэһэн шиидхэбэри абаһан байна. Эн-би-си гэжэ телекомпаниин онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, олониитын һанаа заһахын, Вашингтоной захиргааниие муу бэшэ байдалтайгаар харуулхын тулада тиимэ шиидхэбэри абтаһан байха юм.

Тусхайта түлөөлэгшын өөрынгөө талаһаа мэдүүлһэнэй ёһоор «Чэлленджерэй» тэһэрһэн ушарай «сэрэгэй программануудта заатагүй нүлөөлхэ» байһанаар Пентагон һанаагаа ехээр зобоно. «Шаттл» түхэлэй дүрбэн онгосоһоо мүнөө гурбанайнь үлэһэнһөө бэшэ, харин «одото дайнай» программын талаар тэдэнэйнь тус бүриин арга боломжо хизаарлагдаа. «Чэлленджерэй» галдуулан унаһан ушар хадаа «одото дайнай» программые хамгаалагшадта сохилто боложо үгэһэниинь ехэ удха шанартай.

«Одото дайнай» түсэбүүдээр хараалагдажа байһан бата найдамтай энэ техникэ, хэрбээ ядерна дайнай болоо гээшэ һаа, США-е аюулта байдалһаа аршалжа шадаха гэһэн буруу һанамжые «Чэлленджерэй» гэһэрэлгэ бута сохижо хаяба гээд конгрессмен Джордж Браун мэдүүлээ. Мүнөө олохон американецууд өөр[…] замбуулинай нягта нар[…] хамаг туршалгануудые[…] иимэ аюулай тохёолдо[…] дайнай» программатай[…] хэйн бүмбэрсэг дээрэ[…] ядерна һомотой, лазер[…] эсын зэбсэгүүдые жом[…] орёо нарин системэнүү[…] болонобӗ?

Тохёолдоһон энэ уш[…] «бэеэ хамгаалха страте[…] даа бүхы дэлхэйе яде[…] оруулха зам гэһэн һан[…] дуудта, мүн бүхы дэлхэ[…] жэ байна. «Шаттлай» т[…] най» программые бэе[…] аюултай байһан туха[…] болохо ёһотой гээд бүх[…] уран зохёолшо фантаст[…] тэмдэглээ. «Компьютер[…] бэшэ, ходо зүбөөр[…] найдахын аргагүй гэж[…] ёһотойбди»,— гээд «Ю[…] тын асуудалнуудта үг[…] тэрэ мэдүүлээ.

Дэлхэй дээрэ хүн[…] «одото дайнай» түс[…] Советскэ Союзаар дүр[…] дэлхэй» гэһэн хараа[…] байһанаа мэдүүлнэ. А[…] рилсаа холбоо хүгжөөл[…] аюулые шууд түргөөр[…] рэлтэнэй хүсэ шадал[…] сүүлхэ шухала байһан[…] тэһэрэн хосоролго үшө[…] жо үгэнэ гэжэ дэлхэйн[…]

ВАШИНГТОНОЙ ХУДАЛ НАЙД[…]

Вашингтондо идхалгын шууяан зэдэлһээр. Президент Р. Рейган «оронойнгоо байдал тухай» конгрессто эльгээдэг заншалта бэшэг соогоо США хадаа «экономическа эгээл эрхим һайн байдалай жэшээ, тэрээндэ бүхы дэлхэй анхаралаа хандуулна гэжэ соносхоо. Ядуу хүнүүдэй байдал бүри ехээр доройтоно, бүлэнүүдэй һалаха һандарха, гэмтэ ябадал хэхэ ушар түрэлхидэй үхибүүдээ хаяха ушар айхабтар олошоронхой» гэжэ мэдэрхэ баатай болоо.

Америкын президент эдэ бүгэдые юунэй тулада мэдэрхэ баатай болобоб гэхэдэ, гүрэнэйнгөө бюджедэй «нүхэ һүбые» бүглэхын тулада үгытэй ядуу байдалтанда туһалаа болодог системые хаһаха гэжэ шиидэнхэй. Энэ удаа Р. Рейган үгытэй байдалтай хүнүүдтэ хүргэгдэдэг туһаламжые «долларой бодомжогүй гаргаша» гэжэ нэрлээд, тэндэ туһалдаг хубиин эмхинүүдтэ энэ хэрэгые даалгаха, гүрэнэй мүнгэ зөөриие «оборонын хэрэгтэ зорюулха» хэрэгтэй гэжэ мэдүүлбэ.

Хүн зондо хүндэгүй энэ хараа бодолоо сагааруулхые оролдон, США-гай президент «Советскэ Союзай зүгһөө дайнай аюулай тохёолдохо» тухай үни галабай худал хуурмаг идхалгаяа дабтаба. Ямаршье үндэһэ баримтагүй худал баримтануудые дурдан, тэрэ Вашингтоной «хүсэ хэрэглэхэ» политикые, США-гай ядерна ба юрын зэбсэгүүдые олошоруулха ба «одото дайнай» программые бэелүүлжэ байһанаа сагааруулхые оролдоно. Гэхэтэй хамта американ олониитын диилэнхи олоной хүсэл эрмэлзэлые хараада абан, президент иигэжэ мэдүүлээ һаа, дээрэ ха гэжэ бодомжолоо: М. С. Горбачевтой Женевэдэ уулзалга, мүн тэрэнэй Америкэ ерэлгэн[…] рондо тогтууритай [...] гуулгада хүргэхэ гэжэ[…]

Тэрэнэй иигэжэ бай[…] һаа, ядерна зэбсэгүүд[…] лээрнь тэрэниие гүйсэд[…] гада, замбуулинай дай[…] гаргаха ябадалые зайс[…] һан совет онсо шухал[…] тоогүй. Тиимэ харюу[…] хэйн элдэб районуу[…] США-гай бүри ехээр һ[…] рэнүүдэй дотоодын […] хамаарха ябадалые бү[…] тэй байһанаа президе[…]

Америкын үргэн оло[…] зобоожо байһан дото[…] политикын шухала асуу[…] гэдэ Вашингтоной хар[…] дажа байһаниие ондоо[…] ба. Конгрессэй байшан[…] һээ холо бэшэ газарта[…] байрын хэрэлсы дээр[…] ниитын ажал ябуулаг[…] конгрессто эльгээгдэһэ[…] шаһан байна. Тэрээн[…] дэнэ: «Үгытэй ядуу бай[…] жо байһан хэдэн милли[…] нүүд болон үхибүүдые[…] эдихэ эдеэ хоолгүй, […] нүүдэй хүдэлмэригүйд[…] гэр бүлэнүүд һалана, […] далтай хүнүүдэй тоо[…] байна. Эдэ бүгэдэдэ [...] «тоһоной орондо буу[…] тэрэнэй хараа шугам[…]

ЗАГАРАЙҺАА МЭДЭЭСЭНЭ:

УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Загарайн районой Татарский Ключ тосхоной соёлой байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн «Гэрэй эзэн эхэнэр» гэһэн клубай ээлжээтэ уулзалга һаяхан болобо. Тус клубай соведэй гэшүүд Н. А. Логинова (түрүүлэгшэнь), Л. Суркова, С. Трофимова, Н. Третьякова, М. Немыткина, Н. Гончарова гэгшэд ээлжээтэ уулзалга бүхэнэйнгөө программые зохёодог юм.

Энэ удаа болоһон уулзалгада ерэгшэд косметолог врачай зүбшэлнүүдые шагнаһан, ногоон свощёор амтата эдеэ бэлдэлгын рецептнүүдые халан абалсаһан, мүн арадай дуунуудые сээжэлдэһэн байна.

Тусхайлбал, А. В. Мерзляк гэгшын түхеэрһэн амтата эдеэн фельдшер А. П. Мезинова, модельер К. В. Илларионова хоёрой хөөрөөнүүд, баянист, А. Н. Пастуховой ирагуу дуунууд суглараашадта һайшаагдаа.

Энэ уулзалгада хабаадагшад анкетэнүүдтэ һанамжа, дурадхалнуудаа бэшэжэ, тус клубай саашанхи уулзалгануудые бүри һонирхолтой болгохо тухайгаа мэдүүлһэн байна.

Р. СТЕПАНОВА,
соёлой байшангай инструктор.

ЭРХИМЛЭГШЭДТЭ — УЛААН ТУГ

Сэрэгэй уялгата албанда залуу үетэниие бэлдэхэ талаар республикын районуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет гаргаба.

Мүрысөөндэ Загарайн районой түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта мүнгэн шантайгаар хүртэбэ. Тус районһоо сэрэгэй албанда мордоһон хүбүүдэй диилэнхы олониинь ГТО-гой нормо тушааһан значогуудтай, спортын разрядуудтай, техническэ мэргэжэлтэй болоһон байба.

Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын районууд мүрысөөндэ хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлжэ, мүнгэн шангуудта хүртэбэ. Мүн сэрэгэй албанда залуушуулые бэлдэхэ талаар Хяагтын, Захааминай районууд бэлэдхэлэй, эмхидхэлэй һайн хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Манай корр.

ТАСС — АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

СЪЕЗДНҮҮДЫЕ УГТУУЛАН

БЕРЛИН. Ниислэлэй Марцан гэжэ районой захадахи нэгэ дабхар байшан гэрэй ханада ород хэлэн дээрэ иигэжэ бэшээтэй байна: «Берлин тээшэ», «Илалта». Хоорондонь немец хэлэн дээрэ һара, үдэр табигданхай — 1945 оной апрелиин 21. Совет Армиин частьнуудай Берлиндэ добтолон ороһон үдэр тухай эдэ бүгэдэ һануулна бшуу. Районой түүхын кабинет энэ байшан соо баярай оршон байдалда нээгдэнэ. СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй Берлинэй окружкомой нэгэдэхи секретарь Г. Шабовский, фашизмда эсэргүү тэмсэлэй ветерануud, үйлэдбэриин залуу түрүүшүүл эндэ байлсаа. Кабинедые нээлгэ хадаа КПСС-эй XXVII съезддэ, СЕПГ-гэй XI съезддэ берлинэйхидэй бэлдэлгын хэмжээ ябуулгануудай нэгэниинь болоно.

БУДАПЕШТ. Эндэхи Чепелиин үнгэтэ металлнуудай завод КПСС-эй XXVII съездэдэ һайн бэлэг бэлдэбэ. СССР-тэ зорюулагдаһан захилнуудые саг соогоо һайн шанартайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө тэрэнэй коллектив совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүдэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Совет промышленна предприятинууд Чепелиин заводой продукциие эгээл ехээр худалдажа абадаг юм. Нёдондо жэл тэрэ 3 мянган тонно конденсаторна хоолой сорго, 10 мянга шахуу тонно гагналгын электрод болон нефть олзоборилгодо хэрэглэгдэдэг бусад түхеэрэлгэнүүдые эльгээбэ. Байгша ондо эдэ эдлэл хэрэгсэлнүүдые мүн лэ үргэнөөр худалдажа байна.

ВАРШАВА. КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ Гданиин В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ судна бүтээлгын верфиин коллектив дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаба. Арадай Польшын эгээл томо ехэ предприятинуудай нэгэнэй ажалшад совет захилнуудые бүтээлгын болзорые 10 үдэрөөр хороохые шиидэээ.

Энэ верфиин байгуулагдаһанһаа хойшо 40 жэлэй хугасаа соо тэрэнэй стапельнуудһаа 882 судна гаргагдаа, тэдэнэй 566-ниинь СССР-эй захилнуудаар бүтээгдээ.

ДЕЛИ. КПСС-эй XXVII съезддэ зорюулагдаһан кинофестиваль Делидэхи совет эрдэм, соёлой ба искусствын байшан соо нээгдэбэ. Индиин Коммунис партиин Национальна Соведэй түбэй секретариадай гэшүүн А. Б. Бардхан тэрэниие нээлгын баяр ёһолол дээрэ үгэ хэлэхэдээ, болохоёо байгаа хуралдаан совет хүнүүдэй ажабайдалда асари ехэ үйлэ хэрэг болохоһоо гадна, Соведүүдэй ороной саашанхи дэбжэлтын ба һалбаран хүгжэлтын замда шухала шата болобо гэжэ тэмдэглэбэ. КПСС-эй хүтэлбэри доро совет арад шэнэ амжалта түйлалтануудай орьёл өөдэ шууд сэхээр, бата найдамтайгаар дабшажа ябана.

«Ленин в Октябре», «Коммунист» гэжэ лентэнүүд, мүн дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй ажабайдалда болоһон шухала шатанууд тухай, СССР-тэ зохёон байгуулгада КПСС-эй үүргэ тухай хөөрэһэн уран һайханай, баримтата фильмүүд фестивалиин программада ороно.

КУБЫН КОМПАРТИИН III СЪЕЗД ХҮДЭЛМЭРИЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

ГАВАНА. Кубын Коммунис партиин III съезд эндэ хүдэлмэриеэ дүүргэбэ. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастрын хэһэн тоосоото элидхэлые съездын делегадууд шагнажа, зүбшэн хэлсэхэ зуураа, нэгэн дуугаар һайшааһан байгаа.

Делегадууд хэдэн шухала документнүүдые, тэрэ тоодо Кубын Коммунис партиин Программын проектые, партиин Уставта оруулагдаһан зарим тэды хубилалтанууд тухай тогтоолые, 1986—1990 онуудта Кубын Социально-экономическа хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые, Кубын гадаадын политика тухай тогтоолые баталан абаба.

Эб найрамдалые сахин хамгаалха, термоядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай гаргаһан хүсэлэл оролдолгонуудые хуралдаанай трибуна дээрэһээ үндэрөөр сэгнэһэн байна. Ядерна болон химическэ буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр усадхаха, замбуулинай дайдада зэбсэг хэрэгсэлнүүдые гаргуулхагүй талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой һаяхан хэһэн Мэдүүлгэ дотор найруулагданхай шэнэ совет эб найрамдалта үүсхэлнүүд айхабтар ехэ удха шанартай байна гэжэ тоосоото элидхэл соо, съездын документнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ. Дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ совет хүтэлбэрилэгшын оруулһан хубита айхабтар ехэ байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Съезд Кубын Компартиин Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой ба Секретариадай шэнэ бүридэлые һунгаба.

Уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша нүхэр Фидель Кастро Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретаряар дахинаа һунгагдаа.

Нүхэр Рауль Кастро Кубын Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретаряар һунгагдаба.

Ф. Кастро съездые хаахадаа, хуралдаанда хабаадаһан гадаадын айлшадта, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Е. К. Лигачев түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегацида гүнзэгы сэдьхэлһээ талархажа байһанаа мэдүүлээ. Тэрэнэй байгуулагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн 27 жэлэй турша соо бүмбэрсэг дэлхэйн баруун хахад хубидахи түрүүшын социалис гүрэндэ Советскэ Союзай үзүүлжэ байдаг халуун дэмжэлгые, али бүхы туһаламжые, һаналаа нэгэдэлгые Кубын хүтэлбэрилэгшэ үндэрөөр сэгнэбэ.

Кубын революцида эсэргүүтээр США-гай империализмын ябуулжа байдаг ээрхэг түримхэй хараа шэглэлые Ф. Кастро эрид буруушаагаад, республика доторхи социалис байгуулалтые унагааха гэһэн Рейганэй захиргаанай хархис муухай һэдэлгые дураа гутан буруушааһан, шоо үзэһэн, шобто хараһан байха юм. Эдэ харата һэдэлгэнүүдынь урагшагүйдэхэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Республикын өөрыгөө хамгаалха арга шадабариие бэхижүүлхэ гэшээ Вашингтоной зүгһөө гаргагдажа байдаг хархис политикые, гутамшаг муухай хараа шэглэлые буруу һүргэхэ гэһэн зорилготой байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Компартиин III съездын дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, Кубын Коммунис партиин Центральна Комитет уулзалга эмхидхэһэн байна.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

СПОРТ ЛОТО

«Спортлотонуудай» 1986 оной февралиин 9-дэ үнгэргэгдэһэн 6-дахи тираж.

«45-һаа 6-ень таахаа»: 9 — велоспорт шоссе, 12—гимнастика, 27—һур харбалга, 28—мэргэн буудалга, 34 — ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей, 39—бадминтон.

«36-һаа 5-ень таахаа»: дэю-догоор барилдаан, 9—велоспорт шоссе, 12—гимнастика, 14 — академическэ һэлюурдэлгэ, 19—санын урилдаан.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй Центральна Комитедтэ. «Үндэр шагнал барюулагдаба» — В. Медведевэй корреспонденци. «Улаан Тугта Гусиноозерск» — С. Тюлюкинэй корреспонденци. «Болото үйлэ хэрэгүүдые бэелүүлхээр зоригжон» — ТАСС-ай материал. «Партиин түсэбүүдые дүүргэхэбди» — союзна республиканууdай Компартинуудай съездүүд тухай ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Депутадай дохёогоор. «Гэдэргээ сухарилта» — Н. Дегтяревой статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшад тухай хөөрэнэбди. «Нэрэ хүндэ, харюусалга» — В. Медведевэй хэһэн хөөрэлдөөн. Съездын урда зэхэн трибуна.

«Агнуурнин ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ харгы зам» — В. Москвитинай статья. «Депутадуудай ажал, хэрэгүүд» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Хонин ажахыда — анхарал, оролдолго. «Шиидхэгдэхэ асуудалнуудые зоримгойгоор бэелүүлхэ». — Д. Батомункуевай статья. Республикын, орон доторой тобшо һонин.

Гурбадахи хуудаһанда. Театр. «Филуменын үнэн» — А. Хабеевагай шэнжэлэл. Шиидхэгдээгүй асуудалнуудые бэелүүлгын асуудалнууд. «Уһанай баялигай хайша хэрэг гаргашалагдахада...» — В. Петрунинай статья. (ТАСС). Уласхоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Республикын нютаг нютагай һонин. Амаралтынгаа үдэрые яажа үнгэргөөбтэ? «Хатарай талмай урина» — А. Гармаевай статья. Спортын һонин. «Уншагшадаймнай творческо бүтээлнүүд».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Долоон хоногой спорт». 10.15 — Гүрэнэй чукча, эскимос арадуудай дуу, хатарай «Эргырон» ансамблиин концерт. 10.50 — «Этот странный русский» — фильм-зүжэг. 12.35 — Шэнэ һонин. (12.40 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 18.45 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ».

Улаан-Үдэ. 17.20 — Киноочерк. 17.40 — Шэнэ һонин (буряадаар). 17.55 — «Саян» программа.

Москва. 18.40 — Сэдьхэл бодолой талаар хүмүүжүүлгын асуудалнууд тухай.

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.35 — «Минии түрүүшын багша» — киноочерк.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Эдэ үдэрнүүдэй почто». Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетов дамжуулгые хүтэлхэ. 20.30 — КПСС-эй XXVII съездые угтуулан. Белоруссиин ССР-эй телевидениин программа. 22.00 — «Время». 22.35 — «Любовь земная» — уран һайханай фильм. 00.05 — «Зүүн Сибирь». 00.15 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 9.55 — Баримтата фильм. 10.05, 13.40 — Француз хэлэн. 10.55—Баримтата фильм. 11.05 — Гоё һайханиие ойлгожо һураха. 11.35, 12.40 — Физикэ. 7-дохи класс. 12.05— «Шатарай һургуули». 13.10 — К. Г. Паустовский. «Мещерская сторона». 14.15 —СССР-тэхи соёлой хубисхал. 15.00 — «Начни с себя» 1-дэхи сери. 16.05 — Шэнэ һонин. 17.20—